

VAGGERYDS
KOMMUN

MILJÖREDOVISNING 2010

Innehållsförteckning

Förord.....	4
Inledning och sammanfattning.....	5
1. Begränsad klimatpåverkan.....	8
1.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
1.2 Övriga åtgärder	
1.3 Miljönyckeltal	
1.4 Sammanfattning	
2. Frisk luft.....	17
2.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
2.2 Övriga åtgärder	
2.3 Miljönyckeltal	
2.4 Sammanfattning	
3. Bara naturlig försurning.....	19
3.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
3.2 Övriga åtgärder	
3.3 Miljönyckeltal	
3.4 Sammanfattning	
4. Giffri miljö.....	20
4.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
4.2 Övriga åtgärder	
4.3 Miljönyckeltal	
4.4 Sammanfattning	
5. Skyddande ozonskikt.....	25
5.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
5.2 Övriga åtgärder	
5.3 Miljönyckeltal	
5.4 Sammanfattning	
6. Säker strålmiljö.....	26
6.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
6.2 Övriga åtgärder	
6.3 Miljönyckeltal	
6.4 Sammanfattning	
7. Ingen övergödning.....	27
7.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
7.2 Övriga åtgärder	
7.3 Miljönyckeltal	
7.4 Sammanfattning	
8. Levande sjöar och vattendrag.....	31
8.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
8.2 Övriga åtgärder	
8.3 Miljönyckeltal	
8.4 Sammanfattning	
9. Grundvatten av god kvalitet.....	33
9.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
9.2 Övriga åtgärder	
9.3 Miljönyckeltal	
9.4 Sammanfattning	

11. Myllrande våtmarker.....	35
11.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
11.2 Övriga åtgärder	
11.3 Miljönyckeltal	
11.4 Sammanfattning	
12. Levande skogar.....	36
12.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
12.2 Övriga åtgärder	
12.3 Miljönyckeltal	
12.4 Sammanfattning	
13. Ett rikt odlingslandskap.....	37
13.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
13.2 Övriga åtgärder	
13.3 Miljönyckeltal	
13.4 Sammanfattning	
15. God bebyggd miljö.....	39
15.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
15.2 Övriga åtgärder	
15.3 Miljönyckeltal	
15.4 Sammanfattning	
16. Ett rikt växt- och djurliv.....	40
16.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
16.2 Övriga åtgärder	
16.3 Miljönyckeltal	
16.4 Sammanfattning	
17. Miljöanpassad livsstil.....	41
17.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram	
17.2 Övriga åtgärder	
17.3 Miljönyckeltal	
17.4 Sammanfattning	

Förord

Miljöarbetet i Vaggeryds kommun drivs framåt av många aktörer, den kommunala verksamheten, företag och invånare. I en del sammanhang är det lagstiftningen som driver på och i andra är vi aktiva och ligger steget före. Till vår hjälp har vi de nationella miljökvalitetsmålen som hjälper oss att prioritera och förstå det som måste genomföras. Vatten, klimat, luft, skogar, odlingslandskap, kemikalier, naturresurser, växter och djur – listan kan göras lång över miljö och natur som vi måste värna om.

I Miljöredovisning 2010 finns redovisat det som genomförts av nämnder och kommunala bolag under 2010 och man kan konstatera att det finns en bredd och en mångfald. Särskilt två områden kan vi vara särskilt stolta över. Det är andelen ekologiska livsmedel och antalet Grön Flagg-certifierade förskolor och skolor. Även kalkningsverksamheten har pågått i många år och fungerar väl. Försurningsproblemet finns dock kvar så vi kan inte vara nöjda.

Miljöredovisning 2010 är inte bara en tillbakablick utan belyser också sådant som vi måste fokusera på i det fortsatta miljöarbetet. För att nå en ekologiskt hållbar utveckling måste vi göra mer och kommunen bör vara proaktiv och visa vägen.

Berry Lilja
Kommunstyrelsens ordförande

Inledning och sammanfattning

Miljöredovisning 2010 för Vaggeryds kommun följer upp och redovisar 2010 års miljöarbete. I vissa fall ges också en beskrivning av det löpande arbetet. Utgångspunkten för redovisningen är att följa upp mål/åtgärder i miljöprogrammet som reviderades och antogs av kommunstyrelsen 2007-11-21. De aktiviteter som i miljöprogrammet benämns "Nya mål/åtgärder" har följts upp och beskrivs i redovisningen. Miljöprogrammet antogs ursprungligen av kommunfullmäktige 2003-10-27.

Miljöprogrammet och miljöredovisningen har sin utgångspunkt i de 16 miljö-kvalitetsmål som riksdagen antagit. Vaggeryds kommun har lagt till ett 17:e målområde "Miljöanpassad livsstil". Numreringen av målområdena följer den nationella och det får till följd att nr 10 Hav i balans samt levande kust och skärgård och nr 14 Storslagen fjällmiljö saknas eftersom de inte ingår i Vaggeryds miljöprogram.

Nyheter

Några förändringar har skett jämfört med tidigare års miljöredovisningar.

- Åtgärderna har delats in i tre statusgrupper:
  - Genomfört
  - Påbörjat/löpande
  - Ej påbörjatIbland är det därför svårt att bedöma statusen och den kan vara flytande. Flera av åtgärderna är otydligt formulerade och har karaktären av löpande arbete snarare än att ett projekt, utredning eller aktivitet ska genomföras.
- 12 åtgärder/mål redovisas inte och det har flera orsaker. En orsak är att det finns likvärdiga formuleringar som en annan åtgärd som ingår i redovisningen, och då har den inte tagits med (dubletter). Detta gäller för fyra st åtgärder om upphandling/inköp. En annan orsak är att åtgärden bedöms vara genomförd. Ytterligare skäl är att formuleringen är otydlig och att det är svårt att få klarhet i vad som ska genomföras. Det sista skälet är att åtgärden inte längre upplevs aktuell. Det är snart 10 år sedan det ursprungliga miljöprogrammet skrevs.
  - Mål/åtgärder som ingår i Miljöprogrammet men som inte redovisas i Miljöredovisning 2010:*
  - 104. Vid nyinvestering av en uppvärmningskälla (panna eller liknande) ska den nya anläggningen kunna konverteras till alternativ energikälla utan större kostnad.
    - Ej aktuell.*
  - 106. Kommunen ska upprätta miljöinformation och miljökrav för varje varugrupp. Inköp ska granskas enligt EKUs miljökrav (ekologiskt hållbar upphandling).
    - Dublett*
  - 201. Alla värmepannor för fastbränsle ska uppfylla Boverkets byggregler.
  - 202. Vid all upphandling ska kommunen använda bästa miljöanpassade alternativ.
    - Dublett*
  - 203. Kommunen ska upprätta miljöinformation och miljökrav för varje varugrupp. Inköp ska granskas enligt fastställda miljökrav.

Dublett

208. Kommunen ska verka för att olika miljövänliga uppvärmningsalternativ kan erbjudas, t ex jord/berg/luftvärmepumpar.

Genomfört

402. Kommunen ska upprätta miljöinformation och miljökrav för varje varugrupp. Inköp ska granskas enligt fastställda miljökrav.

Dublett

502. Kommunen ska om möjligt använda mer miljövänliga kylmedel än vad lagstiftningen kräver.

Dublett

1202. Miljö- och byggnämnden ska upprätta en katalog över särskilt intressanta och skyddsvärda biotoper samt hotade arter inom kommunen.

Det finns mycket material via länsstyrelsen m fl andra källor.

1501. Bullernivån utomhus vid alla bostäder i kommunen ska maximalt uppgå till 65 dBA.

1502. Samarbetet inom energicentrum A6 ska fortsätta men kommunen ska verka för att inriktningen på verksamheten mer bygger på information och rådgivning ute i kommunerna.

Genomfört

1702. Kommunen ska i sitt stöd till föreningar och ungdomar uppmuntra/prioritera verksamheter som syftar till att öka förståelsen för natur, djur och miljö.

- Övrigt miljöarbete som inte har sitt ursprung i miljöprogrammet, har också lyfts fram och beskrivits.
- Ett urval av miljönyckeltalen redovisas som diagram.
- Varje miljömålsområde avslutas med en kort sammanfattning. Här listas också det som miljöarbetet bör fokusera på framöver.

Metod

I början av mars 2011 har ett formulär med utgångspunkt i miljöprogrammets innehåll skickats till nämnder och kommunala bolagsstyrelser samt Näringslivsrådet med förfrågan att lämna in redovisningar över 2010 års miljöarbete. I formuläret listades vilka åtgärder respektive nämnd/bolag skulle redovisa. Alla har också uppmanats att utöver åtgärderna i miljöprogrammet redovisa allt övrigt miljöarbete som genomförts under 2010.

Alla nämnder och kommunala bolag samt Näringslivsrådet har besvarat förfrågan.

Utifrån de redovisningar som kommit in har ett urval skett, texterna bearbetats redaktionellt och ytterligare material har hämtats in. Inriktningen har varit att i första hand få med nyheter och sådant som genomförts 2010. Avstämning har skett med respektive förvaltning och kommunalt bolag.

Kommunfullmäktige behandlar Miljöredovisning 2010 vid sitt sammanträde i maj 2011.

Positiv utveckling

Det är alltid svårt att analysera och dra slutsatser om miljösituationen. Helst bör man se på det faktiska miljötillståndet och miljökvaliteten samt de förändringar som sker. Det kan vara svårt att i en enskild kommun ha denna kunskap och därför

ger länsstyrelsen ut en länsgemensam miljömålsuppföljning en gång om året där miljö kvalitet och åtgärder följs upp. På miljömålsportalen www.miljomal.nu finns också mycket information.

Det är något enklare att bedöma områden där utvecklingen är positiv, man redan nått bra resultat och med fortsatt satsning kan nå ännu längre. Hit kan åtminstone tre områden i Vaggeryds kommun räknas och de är:

- andelen ekologisk mat i tillagningsköket (20 procent)
- antalet Grön Flagg-certifierade skolenheter (17 st)
- kalkningen

Dessutom finns ytterligare positiva miljö satsningar som t ex utbyggnaden av gång- och cykelvägarna och olje användningen i VEABs fjärrvärmeproduktion.

För mer information om ekologiska livsmedel se kapitel 13 Ett rikt odlingslandskap, för Grön Flagg se kapitel 17 Miljöanpassad livsstil och om förurning och kalkning se kapitel 3 Bara naturlig förurning.

Fortsatt satsning

För varje målområde i redovisningen finns en sammanfattning med det som det fortsatta miljöarbetet bör fokusera på. Listan är lång och visar tydligt att alla nämnder, kommunala bolag, invånare och företag i kommunen har miljöansvar och måste satsa. Miljöfrågorna är en naturlig del i alla verksamheter och inget som ligger sidan om.

Miljö är en fråga för ledningen och kan inte lämnas till några eldsjälare. De är i och för sig viktiga för att driva på i verksamheterna men måste stöttas och organisationen kan inte förvänta sig att de tar hela ansvaret. Ledning och linjeorganisation är de som har miljöansvar och sedan måste alla delta!

Det krävs en nulägesanalys, bra mål, tydliga åtgärder, bra rutiner för det löpande arbetet, statistikuppföljning och dokumentation, redovisning samt ledningens genomgång. Det behövs således ett nytt miljöprogram som är styrande för miljöarbetet. Programmet bör arbetas fram och antas under mandatperioden.

1. Begränsad klimatpåverkan

Målet är att halterna av växthusgaser i atmosfären stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farligt.

1.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Alla åtgärder har påbörjats.

Påbörjat/löpande

101. Kommunala fordon som införskaffas ska vara miljöbilar enligt miljöbildefinition i förordning 2009:1.

Ett miljöfordon får maximalt släppa ut en viss mängd koldioxid eller använda en viss mängd bränsle. Fordon som drivs på bensin och diesel får max släppa ut 120 g koldioxid per km. Gas-, etanol- och elbilar med specificerad maximal förbrukning är också miljöfordon.

Vaggeryds kommun har leasat miljöbilar under senare år men uppgifter på hur många och hur stor andel som är miljöfordon kan inte redovisas i nuläget. För att få klarhet påbörjades i april 2011 en inventering av fordonsparken. Kommunen vill vara en föregångare i att använda godkända miljöfordon och maskiner.

102. Vid införskaffandet av kommunala arbetsfordon ska motorn vara anpassad till miljömässigt bästa drivmedel.

Tekniska kontoret har under 2010 köpt in ett arbetsfordon med modern dieselmotor. Fordonet har partikelfilter samt ett så kallat common rail-system. Denna modell heter CR3. Common rail-systemet ger dieselmotorn en jämnare insprutning och förbränning, och därmed mindre föroreningar. För denna kategori av fordon är detta det bästa miljöalternativet på marknaden.

Elverket har också köpt in ett nytt fordon under 2010 som är utrustat med partikelfilter och insprutning med common-rail-system.

103. Kommunen ska erbjuda de anställda en utbildning i eco-driving.

Tekniska kontoret, VEAB och Elverket genomförde kurs i sparsam körning 2009. Ingen verksamhet har genomfört utbildning under 2010. VEAB och Elverket planerar att genomföra utbildning med 5års-intervall.

105. Vid all upphandling ska kommunen använda bästa miljöanpassade alternativ.

Kommunens upphandlingsenhet genomför upphandlingar och använder sig då av miljöstyrningsrådets miljökrav. Dessa är indelade i bas-, avancerad- och spjutspetsnivå. Kommunen använder basnivån.

Under 2010 har upphandling skett av entreprenader inom bl a asfalt och snöröjning. I dessa upphandlingar har baskraven använts där faktorer som ålder på entreprenörernas fordon/maskin och miljöanpassade drivmedel beaktats.

Upphandlingar 2011 som är av intresse för att minska klimatpåverkan är kopieringsmaskiner, glödlampor och lysrör.

107. Kommunen ska aktivt verka för arbetspendling med kollektivtrafik.

Under 2010 har kollektivtrafiken utökats med 6 dubbelturer med buss mellan Gnosjö och Jönköping via Skillingaryd och Vaggeryd. Förbättrad kollektivtrafik

möjliggör ökad arbetspendling. Arbetspendling med kollektivtrafik främjas också om arbetsplatsen har en bilpool.

Bron över järnvägen vid Båramo färdigställdes 2010. Bron tillsammans med två planskilda korsningar där arbetet påbörjades under 2010 möjliggör att kommunen kan stänga ett antal obehagade järnvägsövergångar. Persontågen kan då hålla en högre hastighet som ger förkortade restider.

När terminal- och logistikområdet Båramo utvidgas och fler företag har etablerat sig bör Båramo bli en station/hållplats för att underlätta pendling.

108. Kommunen ska utreda förutsättningarna för etablering av vindkraft.

VEAB har i kontakter med E.ON. Vind AB diskuterat möjlighet till samverkan vid eventuell byggnation av vindkraftverk i Palsboområdet.

109. Kommunen ska på olika sätt informera om att minska bilåkandet.

Sedan tidigare finns information om miljötips på kommunens hemsida. Miljö- och byggnämnden har inte genomfört något specifikt under 2010.

Hemtjänsten och individ- och familjeomsorgsförvaltningen har 2010 köpt in tjänstecyklar (6 st) som ska användas i Vaggeryd och Skillingaryd.

För att undvika korta körsträckor promenerar gruppbestädernas personal tillsammans med brukare till och från aktiviteter när det är möjligt och handläggare på biståndsenheten promenerar till hembesök.

110. Kommunen ska upprätta en klimatstrategi.

Hösten 2010 startade arbetet med att ta fram en energi- och klimatstrategi. Kommunens alla förvaltningar och bolag är engagerade. Projektet är avgränsat till att omfatta den kommunala verksamheten och de två kommunala bolagen.

Energieffektiviseringsstöd ska sökas under 2011 från Energimyndigheten. Stödet syftar till att offentlig sektor ska ligga i framkant med åtgärder. Ansökan om deltagande i projektet kommer att lämnas in våren 2011 och projektet pågår t o m 2014. En strategi som inkluderar nulägesanalys, mål och en handlingsplan ska antas politiskt. Denna strategi blir identisk med den ovan nämnda energi- och klimatstrategin.

1.2 Övriga åtgärder

Båramoterminalen – Vaggeryd Logistic Center

Båramoterminalen invigdes och togs i drift 2010. Terminalens verksamhet medför att gods kan fraktas med tåg istället för med lastbil och det ger miljövinster. Som exempel kan nämnas det minskade behovet av landsvägstransporter genom att ett tågset ersätter cirka 15 långtradare på sträckan Skillingaryd-Göteborg. Miljövinster är betydande redan vid dieseltåg då bränsleförbrukningen reduceras till hälften. Vid eldrift blir energiförbrukningen 1/3 jämfört med lastbilstransporter.

Regionförbundet och fyra kommuner, däribland Vaggeryd, i samarbete med Trafikverket genomför en förstudie om elektrifiering av sträckan Värnamo-Jönköping vilket avsevärt skulle förbättra banans miljöstatus och transportekonomi. Elektrifieringen av banan Värnamo-Jönköping och Vaggeryd – Nässjö är en viktig förutsättning för klimatsmarta gods- och persontransporter.

Energieffektivisering och minskad klimatpåverkan hos VSBo

2010 har VSBo bytt fönster i 16 lägenheter i Kv. Prylen på Vasagatan i Skillingaryd och tilläggsisolerat vindarna till 8 lägenheter på Götaforsvägen i Vaggeryd.

Styrning av uppvärmning utifrån väderprognos finns installerat i några större fastigheter, Kvarngatan och Sturegatan i Skillingaryd. Här pågår intrimning kontinuerligt.

All olja för uppvärmning är sedan 2009 borta ur beståndet och 83 procent av ytorna värms upp med fjärrvärme.

2010 har 30 lägenheter på Slätten 5 i Skillingaryd – det som ska bli trygghetsboende – konverterats från direktverkande el till fjärrvärme. I Hok finns inte det alternativet men där finns i stället bergvärme på två områden.

Verksamheten använder tjänstecyklar för lokala transporter. Ytterligare två cyklar har köpts in våren 2011.

Bostadsbolaget prioriterar åtgärder inom energianvändning, avfallshantering och vattenförbrukning.

Energieffektivisering och minskad klimatpåverkan i övriga kommunala lokaler

Sim- och sporthallen i Vaggeryd har försetts med nytt ventilationsaggregat 2010. I det gamla fanns ingen värmeåtervinning. Luften togs in, värmdes upp och blåstes ut. Med det nya aggregatet tas 80 procent av värmen i frånluften till vara. Energimyndigheten delfinansierade investeringen med 30 procent. Återbetalningstiden är mindre än tre år. Delar av Åkers skola, bl a gymnastikhallen har också försetts med nya fläktaggregat med återvinning under 2010.

Klevshults skola är sedan 2010 ansluten till jordvärme. Energiförbrukningen har sänkts med cirka 25 procent.

Oljeeldningen i f d Turisthotellet i Skillingaryd har ersatts med fjärrvärme 2010.

Planerade åtgärder för 2011 är:

- direktel i Björnen 5 i Skillingaryd (Räddningstjänstens lokaler m m) ska ersättas med fjärrvärme. Arbetet har påbörjats.
- oljeeldningen i f d Holmbergs Rörmöbler ska ersättas med fjärrvärme. Arbetet är beställt.
- direktel i Nyckelpigans förskola ska ersättas med i första hand fjärrvärme, alternativt värmepump.

Sedan 2008 genomförs ett systematiskt arbete för att energioptimera driften av de tekniska installationerna i fastigheterna. Fastighetsenheten läser månadsvis av fjärrvärme-, el- och vattenförbrukningen. Avlästa värden läggs in i ett medieprogram där förbrukningarna visas i tabeller och grafer tillsammans med förbrukningarna för motsvarande månad de två senaste åren. Fjärrvärme-förbrukningen visas både som graddagskorrigerad och verklig (avläst). Varje månad genomförs dessutom möten med de driftentreprenörer som sköter den inre driften av kommunens lokaler. Vid dessa möten går man igenom

förbrukningsrapporterna från medieprogrammet för att på så sätt snabbt upptäcka onormal förbrukning.

Medieprogrammet beräknar även nyckeltal där förbrukningarna relateras till respektive fastighets bruttototalarea (BTA). Även här beräknas fjärrvärme förbrukningen både graddagskorrigerad och verklig. För att förbättra noggrannheten i beräkningarna kommer bruttototalareorna (BTA) att ersättas med uppmätta areor på uppvärmda fastighetsytor (Atemp). Detta kommer att utföras under 2011. Nyckeltalen är värdefulla som indikatorer på var det är mest lämpligt att införa energioptimerande åtgärder både när det gäller att effektivisera driften och underlag för investeringar.

Fastighetsenheten har som intern policy att:

- nya fläktar ska en specifik fläkteffekt (SFP) på högst 1,5 kW/m³/s. Detta är en skärpning av Boverkets krav på högst 2,0 kW/m³/s.
- nya byggnader ska ha ett energibehov om högst 80 kWh/m²/år för uppvärmning. Detta är en skärpning av Boverkets krav på högst 110 kWh/m²/år.
- nya cirkulationspumpar ska klara Energiklass A
- nya nödutrymningsskyltar ska vara utrustade med LED-ljuskällor

Movalla ishall och Vaggeryds idrottsplats

Stöduppvärmning av Movalla ishall har bytts från el till fjärrvärme. I en av byggnaderna på Vaggeryds Idrottsplats har luftvärmepump installerats som ersättning för direktverkande el.

Föreningar med egna lokaler har tidigare haft möjlighet att söka bidrag till energisparåtgärder. Av besparingsskäl har detta bidrag slopats från 2010.

Återvinning av asfalt

Tekniska kontoret återanvände 2 050 ton gammal asfalt i nya beläggningar under 2010.

Götafors kraftstation

Genom åtgärder på Götafors vattenkraftstation i Vaggeryd har effekten kunnat ökas.

Kulturskolan

Kulturskolans strävan att decentralisera undervisningen och förlägga mer av den individuella undervisningen på hemskolorna har inneburit att antalet körda kilometer med bil sammantaget har minskat – en lärare till hemskolan mot 10 föräldrar som skjutsar till kulturskolans lokaler i Skillingaryd och Vaggeryd.

Digital hantering av rekryteringsprocessen

Personalenheten har sedan några år tillbaka en digital hantering av rekryteringsprocessen. Antalet ansökningar som kommer in digitalt ökar för varje år (87 procent 2010). Det innebär att ansökningarna inte längre behöver skrivas ut och det har minskat pappersåtgången.

Seminarier via webb

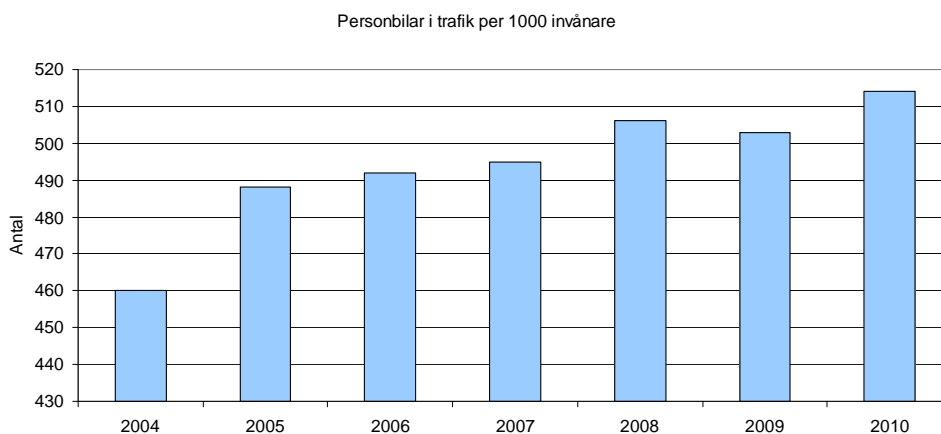
Några verksamheter, bl a personalenheten, har redovisat att man deltar i Sveriges Kommuner och Landstings utbildningar/seminarier som ges via webb i stället för att åka till en annan fysisk plats t ex Stockholm.

1.3 Miljönyckeltal

Kapitlet med nyckeltal har delats in i två delar, diagram som redovisar uppgifter för kommunen som geografiskt område och diagram som rör den kommunala verksamheten.

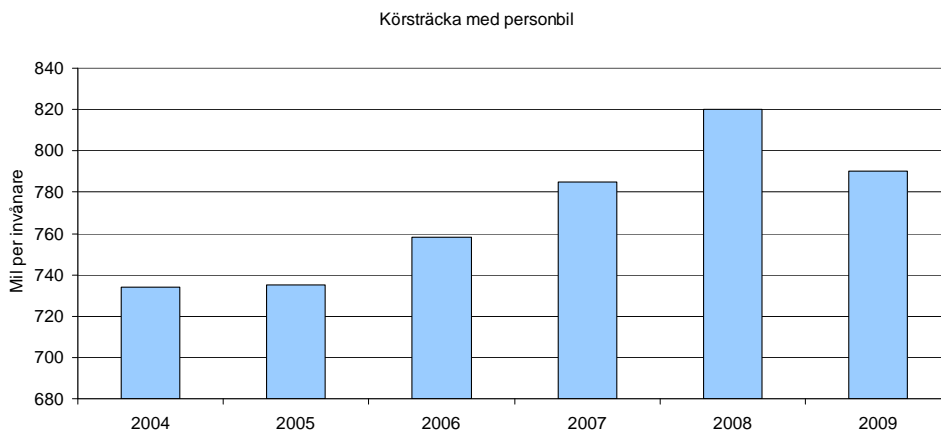
Geografiska området

Personbilar i trafik per 1 000 invånare

Figur. Personbilar i trafik per 1 000 invånare. Källa: Trafikanalys

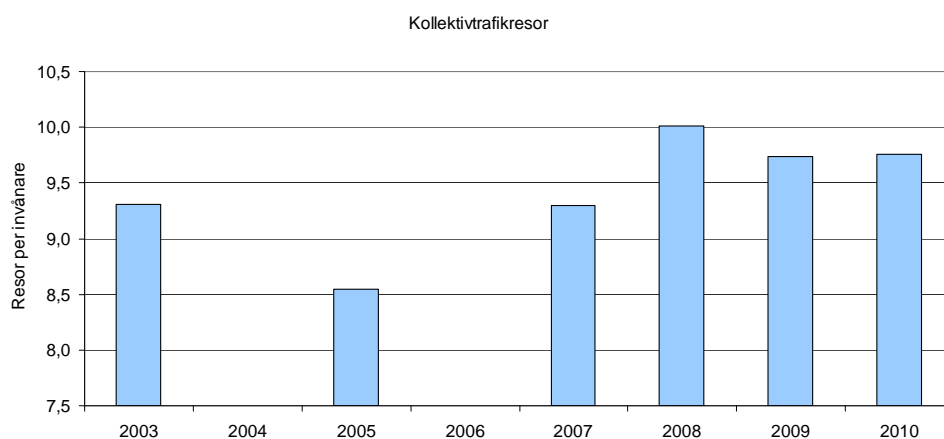
Körsträcka med personbil

Figur. Körsträcka med personbil per invånare. Källa: www.miljomal.nu

Kollektivtrafikresor

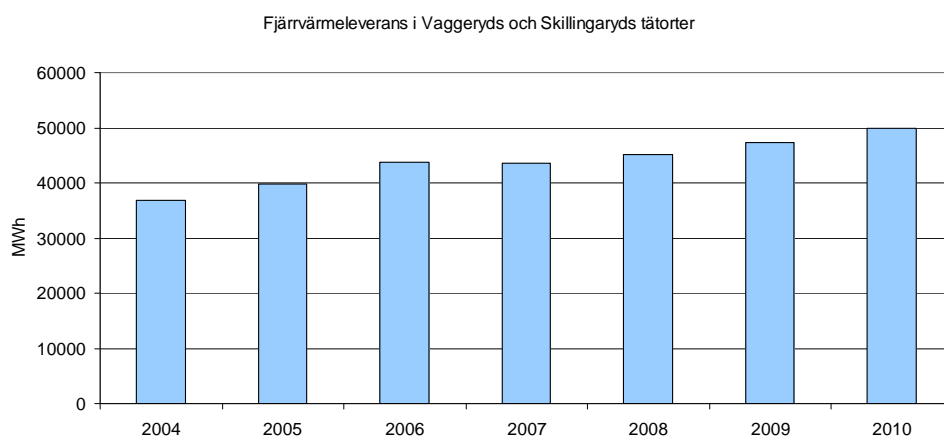
I Vaggeryds kommun är antalet kollektivtrafikresor per invånare 9,8 st år 2010 vilket är något lägre än högsta noteringen från 2008 på 10,0 resor per invånare. Minst antal resor/invånare i länet år 2010 har Sävsjö med 6,6 och flest Jönköping med 80,7.

Figur. Antal kollektivtrafikresor/invånare (antal påstigande exklusive skolresor)
Uppgifter saknas för åren 2004 och 2006. Källa: Länstrafiken

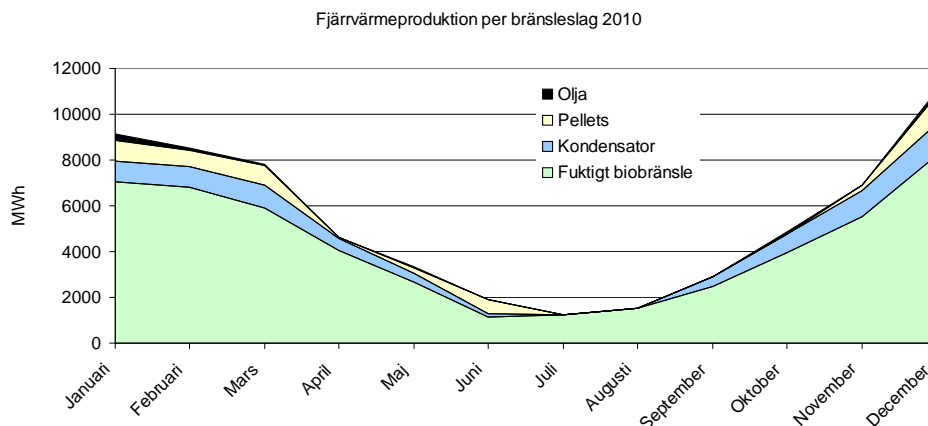
Fjärrvärmel leverans i Skillingaryds och Vaggeryds tätorter

VEABs fjärrvärmeutbyggnad, mätt i antal nya kunder, har inte varit så omfattande under året, men likväl har kunder motsvarande en förväntad årsförbrukning av 900 000 kWh anslutits.

Figur. Total fjärrvärmel leverans i Vaggeryds och Skillingaryds tätorter. Uppgifterna är normalårskorrigerade. Källa: VEAB

Bränslesammansättning vid fjärrvärmeproduktionen

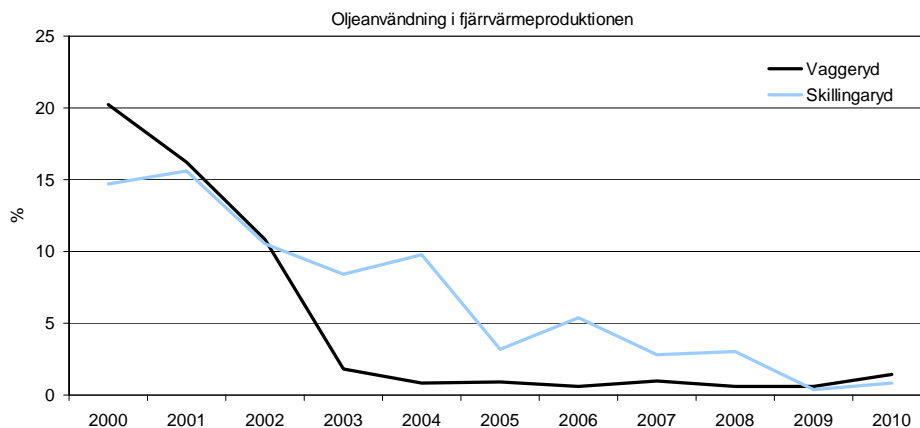

Figur. Bränsleanvändning vid fjärrvärmeproduktion i VEABs fjärrvärmeanläggningar under 2010. Källa: VEAB

Utnyttjande av rökgaskondensorer (värmeåtervinning och förbättrad rening av rökgaser) både på anläggningen i Skillingaryd och i Vaggeryd har gett totalt 7 589 000 kWh. Om motsvarande produktion skett med biobränsle hade det inneburit transporter om cirka 90 st bil och släp per år, motsvarande cirka 10 700 m³ biobränsle.

Inriktningen är att fjärrvärmerna ska fortsätta och byggas ut.

Oljeanvändning i fjärrvärmeproduktionen

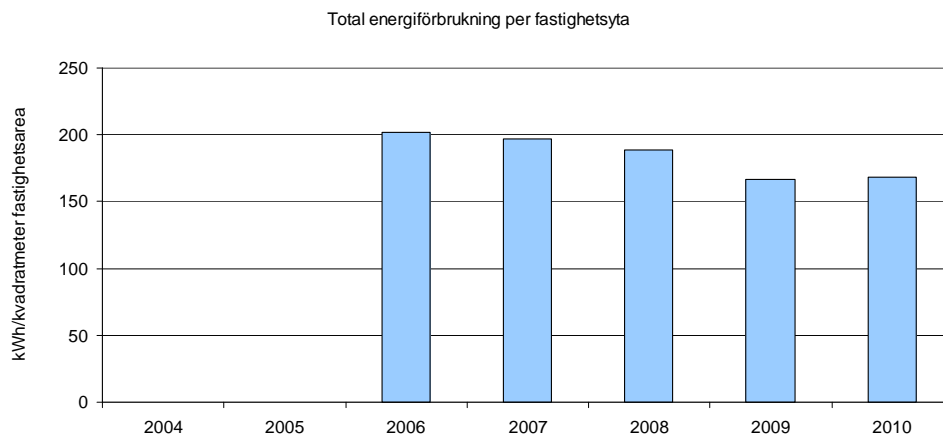
Figur. Oljeanvändningen i procent av VEABs totala fjärrvärmeproduktion. 2010 var användningen cirka 100 m³. Källa: VEAB

Kommunal verksamhet

Total energiförbrukning i kommunala lokaler

Energiförbrukningen per ytenhet har minskat med 17 procent mellan 2006 och 2010, från 202 till 168 kWh/kvadratmeter fastighetsyta. Sedan 2008 genomförs ett systematiskt arbete för att energioptimera de tekniska installationerna i fastigheterna med syfte att sänka energiförbrukningen.

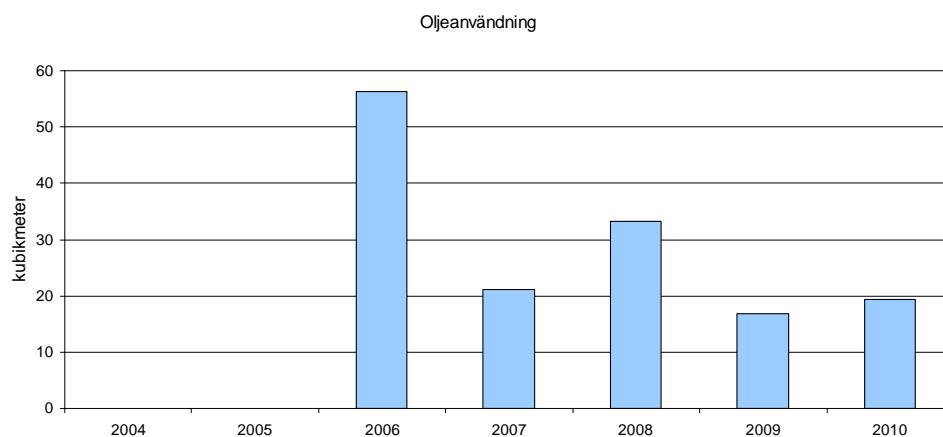
För att kvalitetssäkra data kommer fastighetsytorna som värms upp att mätas in noggrannare under 2011. I och med det kommer man att gå över till att mäta förbrukningen per uppvärmd yta (Atemp=10 grader eller varmare).

Figur. Total energiförbrukning i kommunala lokaler exkl. kommunala bolag per fastighetsyta. Förbrukningen är graddagskorrigerad och gäller bruttototalarean. Uppgifter från 2004 och 2005 saknas. Källa: Fastighetsenheten.

Oljeanvändning i kommunala lokaler

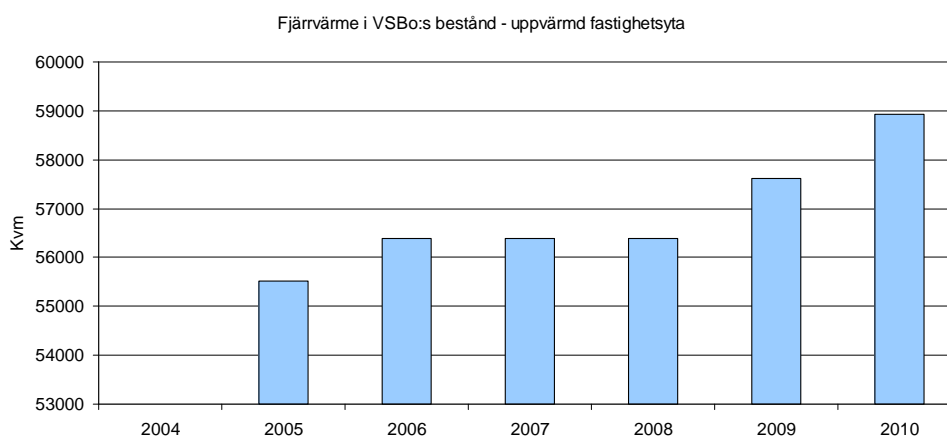
Fortfarande förekommer oljeanvändning för uppvärmning i de kommunala lokalerna. Fastighetsenheten arbetar för att fasa ut olja och direktel som värmekällor i fastigheter och ersätta med fjärrvärme, pellets eller värmepumpar. 2005 ersattes oljeeldningen i skolorna i Hok, Svenarum, Byrarum och Bondstorp med pellets och ännu tidigare har oljeeldningen i Åkers skola ersatts med en värmepump. Oljeanvändningen steg 2008 p g a kommunens förvärv av f d Turisthotellet i Skillingaryd som då eldades med olja.

Figur. Oljeanvändning för uppvärmning i kommunala lokaler exklusive kommunala bolags lokaler. Förbrukningen är graddagskorrigerad. Uppgifter från 2004 och 2005 saknas. Källa: Fastighetsenheten

Fjärrvärme i VSBo:s bestånd – uppvärmd fastighetsyta

Ytorna som värms med fjärrvärme ökar successivt och är nu uppe i 83 procent av beståndet. Uppvärmning med olja upphörde 2009.

Figur. Antal kvadratmeter i VSBo:s fastighetsbestånd som värms upp med fjärrvärme. Uppgift från 2004 saknas. Källa: VSBo

1.4 Sammanfattning

Alla åtgärder i miljöprogrammet har påbörjats men variationen i genomförandet är stor. En av orsakerna kan vara att miljöprogrammet inte varit styrande för miljöarbetet.

Ett område som saknas i miljöprogrammet är fastighetsåtgärder och miljökrav vid nybyggnation. Både fastighetsenheten och VSBo har genomfört åtgärder och de redovisas under Övriga åtgärder.

Fastigheter och transporter är två centrala områden för att minska klimatpåverkan. Arbetet med att effektivisera och fasa ut fossila bränslen inom transport- och fastighetssektorn måste fortsätta och intensifieras.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- energieffektivisering i byggnader och transporter
- individuell mätning av varmvattenförbrukningen
- energianalyser på företag
- övergång till förnyelsebar energi
- statistik och nulägesanalys
- utbildning i sparsam körning
- upphandling och köp av miljösmarta varor
- kollektivtrafiken
- beteende
- energiaspekten vid miljötillsyn
- ruttplanering inom vård- och omsorgsverksamheten
- bilpool med miljöfordon
- rese- och fordonspolicy
- video- och webbmöten

2. Frisk luft

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

2.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

1 åtgärd är genomförd, 2 st har påbörjats och 2 st är ej påbörjade.

Genomfört

206. *Inom kommunal verksamhet ska enbart alkylatbensin användas i bensindrivna motorredskap.*

Alkylatbensin är betydligt renare och avger betydligt mindre skadliga kolväten jämfört med traditionell motorbensin. Alkylatbensin kan användas till gräsklippare, mopeder, utombordare och till motorsågar och andra arbetsredskap.

Inom VSBo, VEAB, Elverket och i tekniska kontorets verksamhet används endast alkylatbensin i bensindrivna motorredskap. Exakt vilket år övergången skedde framgår inte.

Påbörjat/löpande

204. *Kommunen ska fortsätta sin satsning på GCM-vägar.*

Nya gång- och cykeltunnlar vid Slättens förskola i Vaggeryd och vid Västra Fåglabäcksvägen i Skillingaryd påbörjades under 2010. Detaljplanerna som föregick genomförandet vann också laga kraft 2010. Planskilda korsningar är ett steg närmare en mer trafiksäker miljö.

Ny cykelväg längs med Stödstorpsvägen har anlagts i Vaggeryd, från rondell i öst till korsning Stödstorpsvägen-Munksjögatan. Gångbanan har breddats längs med Stationsgatan och Fabriksgatan i Vaggeryd.

Prioriteringsordning för större investeringar i cykelvägnätet är:

1. Skillingaryd–Tofteryd
2. Vaggeryd–Bäck
3. Skillingaryd–Klevshult

205. *Kommunen ska till allmänheten informera om fördelarna med att använda alkylatbensin.*

Sedan tidigare finns information på kommunens hemsida. Något ytterligare har inte genomförts under 2010.

Ej påbörjat

207. *Minst ett tankställe för biogas skall inrättas.*

Något tankställe för biogas har ännu inte inrättats. Frågan behandlades av kommunstyrelsen 2010-01-13 och tekniska utskottet har i uppdrag att aktivt följa utvecklingen inom området. Den gas som produceras i Jönköping går åt lokalt så något överskott att distribuera finns inte. Dessutom kan inte Vaggeryds kommun röta avloppsslam för egen produktion.

209. Skyltar med ”Tomgångskörning max 1 minut” ska sättas upp vid de större infarterna till kommunen.

Åtgärden är inte genomförd. Tekniska kontoret bedömer att med dagens kunskap och beteende så är miljö- och hälsonyttan med att informera genom denna typ av skyltar ganska liten.

2.2 Övriga åtgärder

Trädplanering

Plantering av träd bidrar till en bättre miljö. Några exempel på trädplaneringar under 2010 är längs med Terminalvägen i Skillingaryd samt utökning av trädplantering längs med Nådstigen i Vaggeryd.

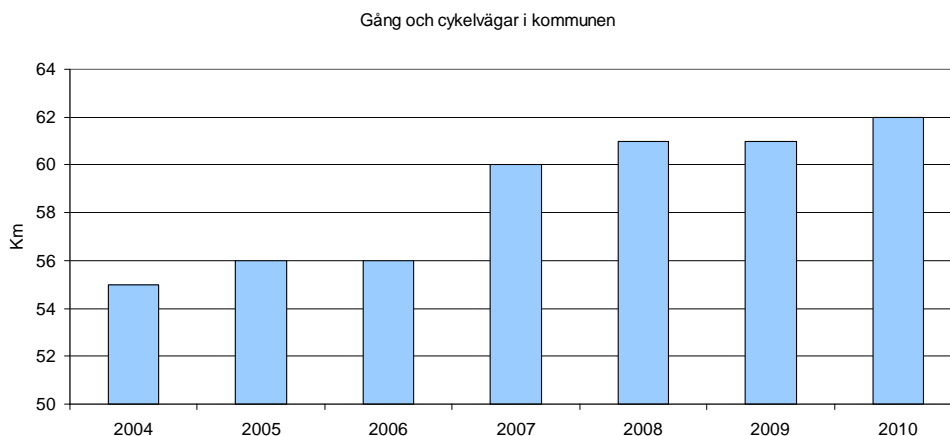
Luftvårdsförbundet

Vaggeryds kommun, via miljö- och byggnämnden, är medlemmar i Luftvårdsförbundet i Jönköpings län. Förbundet genomför provtagning av luftnedfall och markvatten. Hittills har syftet framför allt varit att kartlägga nedfall av försurande och övergödande ämnen. Eftersom kommunerna har ansvar för mätning/modellering av luftkvaliteten utifrån miljömål och miljökvalitetsnormer är förhoppningen att ett länsgemensamt provtagnings- och modelleringsprogram ska kunna tas i bruk inom något år.

2.3 Miljönyckeltal

Gång- och cykelvägar i kommunen

Ny gång- och cykeltunnel vid Fåglabäcksvägen i Skillingaryd samt en ny gång- och cykeltunnel vid Slättens förskola i Vaggeryd påbörjades 2010. Färdigställande sker under försommaren 2011.

Figur. Gång- och cykelvägar i kommunen. Källa: Tekniska kontoret

2.4 Sammanfattning

Det finns 1 åtgärd från miljöprogrammet som är genomförd, 2 påbörjade och 2 har inte påbörjats.

Övergång till alkylatbensin i den kommunala verksamheten har slagit igenom och är genomförd då alla verksamheter som använder motordrivna bensinredskap gått över till alkylatbensin.

Det är väsentligt att få i gång ett gemensamt och samordnat länsprogram för uppföljning av miljö kvalitetsnormer och miljömål för luft. Luftvårdsförbundet bör kunna stå som huvudman.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- cykla och gå mer-projekt – ett gemensamt projekt mellan tekniska, plan, barn- och utbildning samt info
- utbyggnad av gång- och cykelvägar
- luftkvalitetsmätningar/beräkningar av luftkvalitet
- fortsätta och följa utvecklingen inom biogasområdet

3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål.

3.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Det finns en åtgärd i miljöprogrammet och den är inte påbörjad.

Ej påbörjat

301. Förslag till miljöinriktad transportpolicy ska presenteras för kommunfullmäktige.

Trafiksäkerhetspolicyn som antogs 2008 tar upp kriterier för långväga resor men någon specifik transportpolicy med miljöinriktning har inte behandlats av kommunfullmäktige. Ett förslag togs fram för ett antal år sedan men den antogs aldrig. I den energi- och klimatstrategi som är under framtagande bör det ingå en åtgärd om att ta fram en rese- och fordonspolicy med miljöinriktning.

3.2 Övriga åtgärder

Kalkning av sjöar och vattendrag

Kalkning sker varje höst dels med båt, dels med helikopter och har gjorts så sedan 1983. I maj 2010 antog kommunfullmäktige en kalkningsplan för åren 2011-2014 och en kalkningsentreprenad för samma tidsperiod har upphandlats gemensamt med nio kommuner.

En omfattande provtagning för att följa upp resultatet av kalkningen sker vid högflöde. 2010 togs 197 prover vid ett 95-tal punkter, något färre prover än normalt på lägre flöden. pH-värdet har förbättrats avsevärt men fortsatt kalkning är nödvändig för att upprätthålla nivån.

I och med försurningen slogs beståndet av mört ut. Återutsättning av mört har skett under både 1990-talet och 2000-talet med varierande resultat. Flodkräfta har återutsatts under andra halvan av 2000-talet. Uppföljning genom elfiske och provfiske kommer att ske 2012.

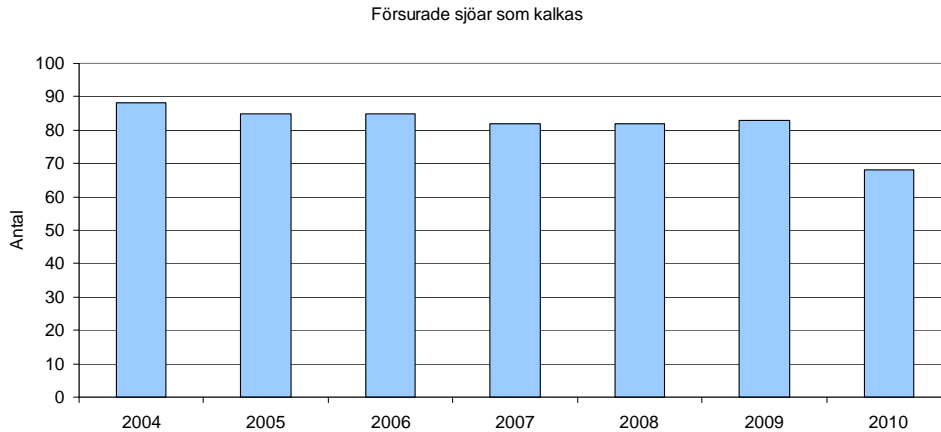
Aska från VEABs anläggningar

Aska som har högt pH-värde, återförs till skogen och motverkar därigenom försurningen.

3.3 Miljönyckeltal

Försurade sjöar och vattendrag kalkas

I Jönköpings län är det cirka 450 sjöar och drygt 700 våtmarker som kalkas. I Vaggeryds kommun kalkades 68 sjöar och 138 våtmarker under 2010. Antal sjöar och vattendrag som kalkas har minskat något över tiden beroende på ett förbättrat resultat men trots det kommer kalkning av sjöar och vattendrag att behöva ske under lång tid framöver.

Figur. Försurade sjöar i Vaggeryds kommun som kalkas. Källa: Miljö- och byggförvaltningen

3.4 Sammanfattning

Målområdet Bara naturlig försurning innehåller endast en åtgärd och den är inte påbörjad.

Kalkning av försurade sjöar och vattendrag är en omfattande verksamhet i länet och kommunen och kommer med stor sannolikhet att behöva pågå i många år till även om vissa doser kunnat minska och även helt upphöra på vissa platser.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- kalkning och effektuppföljning av kalkning och försurningsläget
- biologisk återställning på grund av försurningen

4. Giffri miljö

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

4.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

5 åtgärder är påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Påbörjat/löpande

401. Vid all upphandling ska kommunen använda bästa miljöanpassade alternativ. Städentreprenadupphandling är genomförd 2010 och i den har kommunen ställt baskraven enligt miljöstylningsrådets kriterielista. Se också om upphandling under punkt 105.

Elverket redovisar att

- vid inköp av flamskyddsbehandlade kläder väljs alternativ med låg påverkan på människa och miljö
- miljöklassad kabel köps och färgen för kabelvisning och avfettningsmedel är miljöanpassad

Räddningstjänsten redovisar att man köper miljömärkta produkter för avfettning och tvätt.

Vid samtliga upphandlingar som Fastighetsenheten gör ställs det krav på:

- namngiven fysisk person som är miljöansvarig för projektet
- miljöplan för projektet
- material som byggs in måste vara med i Bygginfos varudatabas och vara klassad ”rekommenderas” eller ”accepteras”
- överskottsmaterial skall källsorteras i minst fyra fraktioner

Upphandlingar 2011 som berör målområdet Giftfri miljö är kemtekniska produkter som bl a omfattar maskindiskmedel, tvättmedel, rengöringsmedel och mjukpapper.

403. All kommunal förvaltning ska sträva efter att inte använda klorbaserade medel.

Natriumhypoklorit används som en komponent vid rening av badvattnet i simhallen. Den totala förbrukningen i de båda simhallarna uppgår till ca 3 m³/år. Att helt avstå från klorbaserade produkter i simhallens reningsanläggning är kostsamt och en relativt oprövad metod.

Vatten- och avloppsverksamheten försöker i den mån det är möjligt att använda andra metoder framför användning av klor som ett led till en bättre arbetsmiljö. Dock finns det tillfällen då det är oundvikligt, som när reservoarer, ledningar m m måste desinficeras. Klor används inte vid desinficering av dricksvatten utan istället används UV-ljus.

Produkter med klor används också vid ökad risk för smittspridning t ex i förskolorna.

404. Inga kemiska bekämpningsmedel ska användas i kommunala parker och planteringar eller vid kommunägda idrottsanläggningar.

Kemiska bekämpningsmedel användes generellt sett inte i grönyteskötseln undantaget någon enstaka punktinsats med ättika.

Kemiska bekämpningsmedel används inte på de kommunala idrottsanläggningarna.

406. Kommunen ska förbättra reningsverksslammet så att det utan hinder kan spridas på åkermark. Tekniska kontoret ska kontinuerligt undersöka att abonnenter anslutna till VA-nätet följer kommunens ABVA-regler för maximala halter föroreningar i avloppsvatten.

Slammet kan idag utan hinder spridas på åkermark eftersom slammet understiger Naturvårdsverkets gränsvärden och riktvärden men lantbrukare i länet får inte använda slam från reningsverk om de levererar sina produkter till lantbrukarnas branschorganisationer som t ex Arla och Swedish Meat. Istället förtjockas slammet från Vaggeryds samtliga reningsverk och bryts ner i vassbäddar och komposteras vid den nedlagda deponin. Under vinterhalvåret, när man inte kan använda vass-

bäddarna, tar Ragnsells genom ett avtal hand om slammet. Ragnsells kör slammet till Knislinge där det delvis används som växtnäring på åkrarna. Många markägare i Skåne accepterar slam som uppfyller Naturvårdsverkets krav eftersom de använder andra försäljningskanaler än t ex Swedish Meat.

Kontrollen att kommunens ABVA-regler följs sker genom en regelbunden provtagning på inkommande vatten i avloppsreningsverken. Så vitt känt släpper inga företag ut processvatten i avloppsnätet och det generella arbetet med att minska olämpliga utsläpp har därför inriktats på alla anslutna abonnenter, inte minst privata.

Avloppsvatten som gick till reningsverket i Skillingaryd behövde inte renas med kemikalier under augusti-oktober tack vare en utvecklad processtyrning.

407. Kommunen ska för hushålls- och trädgårdsskötsel tillhandahålla skriftliga råd till hushållen om hur farliga kemikalier kan ersättas av mindre farliga eller bytas ut till biologiska eller andra metoder.

Information finns sedan tidigare på kommunens hemsida om att miljöanpassade och miljömärkta produkter bör användas t ex alkylatbensin. Inga specifika åtgärder är genomförda 2010.

Ej påbörjat

405. Föreningsägda anläggningar med kommunalt stöd ska som villkor förbinda sig att inte använda kemiska bekämpningsmedel. Privatägda utan kommunalt stöd uppmanas att följa kommunens exempel. Dispens från villkoret kan lämnas av kultur- och fritidsnämnden efter samråd med miljö- och byggförvaltningen i varje enskilt fall.

I bidragsreglerna till föreningsägda anläggningar finns inte reglerat något krav att avstå nyttjandet av kemiska bekämpningsmedel för att få kommunalt bidrag. Under 2011 ska föreningarna tillfrågas om sin eventuella användning av kemiska bekämpningsmedel.

4.2 Övriga åtgärder

Tillsyn

Planeringen för ett nationellt tillsynsprojekt med inriktning på bekämpningsmedelsanvändning i lantbruk har påbörjats. Projektet kommer att genomföras 2011. Kemikalieinspektionen har initierat projektet.

Åtgärder på Elverket

- Kablifieringen innebär att kreosotbehandlade stolpar försvinner allt mer.
- Alternativ med plaststolpar som kan ersätta kreosotbehandlade stolpar där markförläggning av kabel inte är möjlig utreds för närvarande.
- Nya transformatorer är helt slutna varmed risk för läckage minskar.
- Nya transformatorer innehåller inte PCB.

Gatubelysning

Övergång sker successivt från kvicksilverlampor till bl a natriumlampor för gatubelysning.

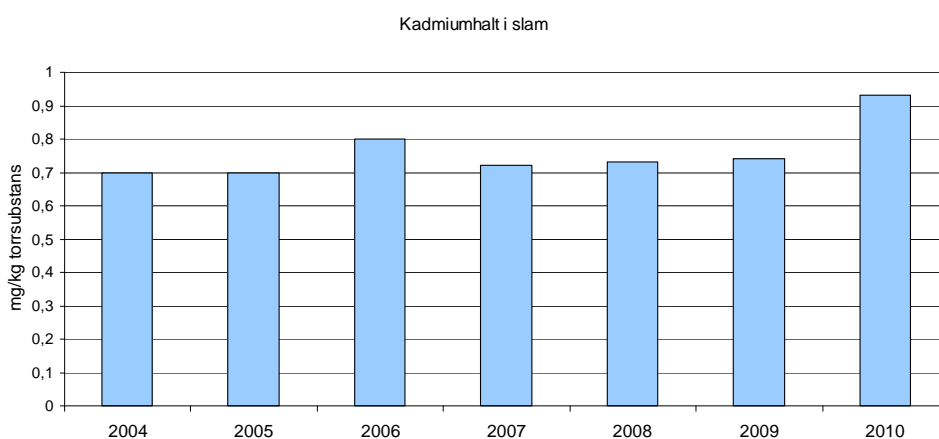
Kvarteret Tor

Kommunen påbörjade planläggning av Kv. Tor i Vaggeryd där marken skall saneras innan bostäder kan byggas.

4.3 Miljönyckeltal

Kadmiumhalt i slam

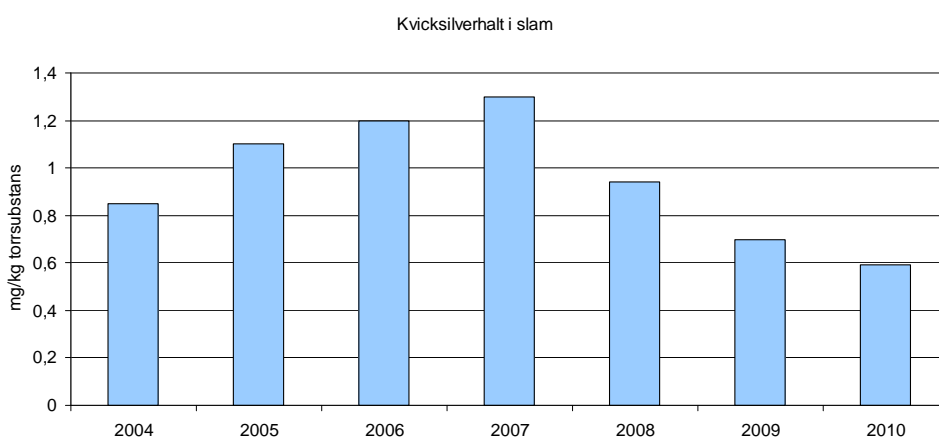
Den allmänna trenden är att användningen av kadmium i samhället minskar men halterna sjunker inte. Även halterna i slam från Skillingarydsverket ligger oförändrat över åren, se figur. Exempel på källor är livsmedel, uppladdningsbara batterier, och bilvårdsanläggningar.

Figur. Kadmium i slam från Skillingarydsverket. Slam från alla reningsverken och enskilda brunnar från landsbygden transporteras till och behandlas på Skillingaryds avloppsreningsverk. Gränsvärdet är 2 mg/kg torrsubstans. Källa: Tekniska kontoret

Kvicksilverhalt i slam

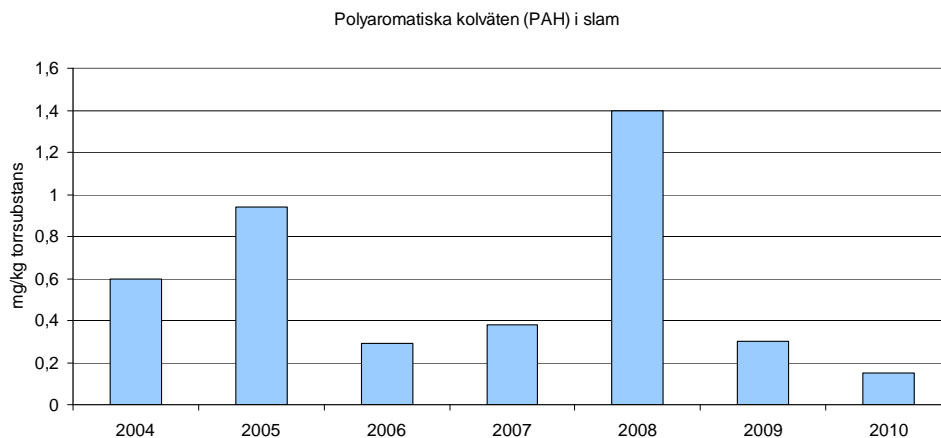
Gamla utsläpp av amalgam och annat som innehåller kvicksilver har lagrats i avlopps- och rörsystem. Detta bidrar än i dag till förhöjda halter av kvicksilver i slam vid reningsverken. Även det amalgam som finns i våra tänder hamnar genom dagligt slitage i reningsverkens slam. Halterna minskar, se figur.

Figur. Kvicksilver i slam från Skillingarydsverket. Slam från alla reningsverken och enskilda brunnar från landsbygden transporteras till och behandlas på Skillingaryds avloppsreningsverk. Gränsvärdet är 2,5 mg/kg torrsubstans. Källa: Tekniska kontoret

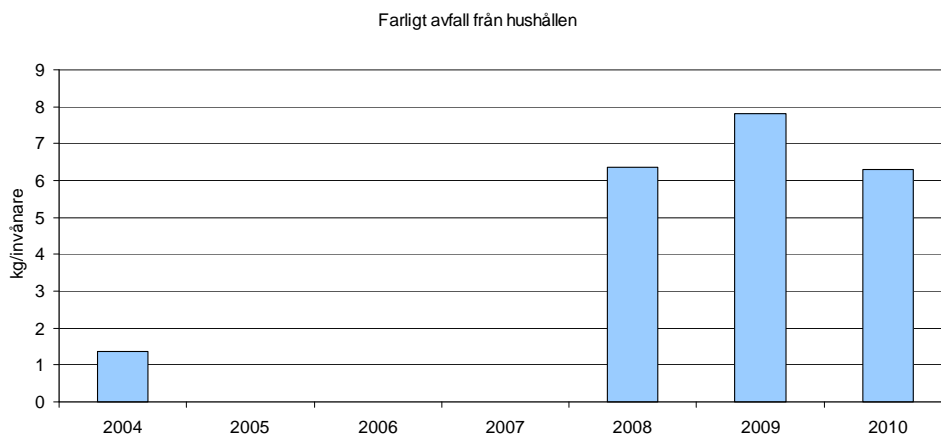
Polyaromatiska kolväten i slam

Källor till utsläpp av polyaromatiska kolväten är bildäck, asfalt och bilavgaser.

Figur. Polyaromatiska kolväten (PAH) i slam från Skillingarydsverket. Slam från alla reningsverken och enskilda brunnar från landsbygden transporteras till och behandlas på Skillingaryds avloppsreningsverk. Riktvärdet är 3 mg/kg torrsubstans. Källa: Tekniska kontoret

Farligt avfall

Figur. Insamlad mängd farligt avfall per invånare vid återvinningscentralen. Uppgifter från 2005, 2006 och 2007 saknas. Källa: Tekniska kontoret

4.4 Sammanfattning

5 åtgärder är påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Kemikalieområdet är brett och komplext och alla miljökonsekvenser är långt ifrån kända. Nya konstgjorda ämnen kommer ständigt ut på marknaden. Produkten kan påverka under hela sin livscykel. Allt ifrån tidigt skede när de ämnen som ska ingå i produkten tas fram t ex brytning av metaller, vid tillverkningen, under användningen och när produkten kastas och ska destrueras. Vårt konsumtionssamhälle, slit och släng, med korta omloppstider är ett stort problem.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- upphandling och köp av varor och tjänster

- information till hushållen om miljömärkta varor, farligt avfall, utsläpp till avlopp o dyl via t ex Vaggeryds kommuninfo
- inventera kemikalieanvändningen i verksamheterna

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

5.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Åtgärden i miljöprogrammet är påbörjad.

Påbörjat/löpande

501. Minskning av utsläpp genom övergång till mer miljövänliga köldmedier.
Miljö- och byggnämnden har tillsyn på anläggningar med mer än 10 kg installerade köldmedier. Varje år rapporterar verksamhetsutövarna till nämnden hur mycket som finns installerat och hur mycket som fyllts på under året. Ozonpåverkande ämnen, så kallade freoner, benämnda HCFC (klorflourkarboner) ersätts successivt med icke ozonpåverkande ämnen, så kallade HFC (fluorkolväten). 2010 fanns det kvar 168 kg i 11 st anmälningsskyldiga HCFC-anläggningar i kommunen. År 2000 var mängden 943 kg i 33 st anläggningar.

I den kommunala verksamheten (exkl de kommunala bolagen) så finns köldmedier i bl a värmepumpar, kylmaskinerna i tillagningsköket och i simhallarnas aggregat. Av dessa finns 8,6 kg ozonpåverkande HCFC i 4 st kylmaskiner: vårdcentralen i Skillingaryd, Hjortsjöskolan och affären/pizzerian i Hok. Påfyllnad är numera förbjuden.

De ämnen som ersatt freonerna benämns HFC (fluorkolväten). De är inte ozonpåverkande men klimatpåverkande. Totalt finns det 202,5 kg HFC i de kommunala verksamhetslokalerna exklusive de kommunala bolagen.

De kylmedel som används på de konstfrusna isytorna är ammoniak och saltlösning vilka båda bedöms vara förhållandevis miljöanpassade och inte påverka ozonskiktet negativt.

5.2 Övriga åtgärder

Transformatorstationer

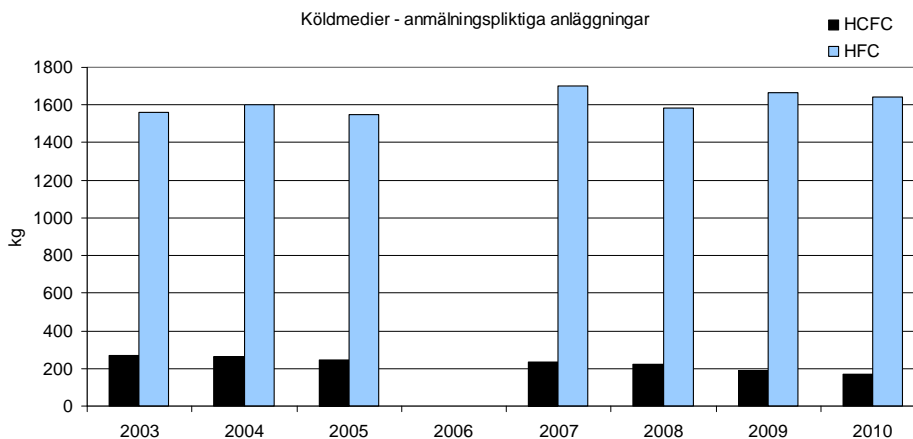
SF6-gas som dels påverkar ozonskiktet, dels har en starkt klimatpåverkande effekt och som används som isolergas i gamla brytare i Elverkets transformatorstationer ersätts med vacumbrytare när de går sönder.

5.3 Miljönyckeltal

Geografiska området

Inrapporterad mängd köldmedier

Miljö- och byggnämnden har tillsyn över anmälningsskyldiga verksamheter dvs de med mer än 10 kg köldmedier. Verksamhetsutövaren ska årligen lämna rapport till nämnden. Ozonpåverkande HCFC förekommer fortfarande och övergång till andra alternativ går långsamt.

Figur. Köldmedier i anmälningspliktiga anläggningar. Källa: Miljö- och byggförvaltningen

Kommunal verksamhet

Mängden köldmedier 2010 i de kommunala lokalerna exklusive de kommunala bolagen:

HCFC: 8,6 kg

HFC: 202,5 kg

5.4 Sammanfattning

Åtgärden är påbörjad.

Först kring år 2050 kan vi vänta oss att halterna av ozonnedbrytande ämnen i stratosfären är tillbaka på samma nivåer som kring 1980, då ozonhålet över Antarktis började bildas. En förutsättning för att ozonskiktet ska återhämta sig är att alla parter följer de internationella avtalen om utfasning.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- fortsatt tillsyn
- den egna kommunala verksamheten ska ersätta med mer miljövänliga alternativ

6. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

6.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Miljöprogrammet innehåller inga åtgärder inom området.

6.2 Övriga åtgärder

Kärnkraftsolycka

Länsstyrelsen har under 2010 haft utbildning i kärnkraftsolycka där en person från Räddningstjänsten deltagit i en ledningsövning.

6.3 Miljönyckeltal

Inga vattentäkter med hög radonhalt har åtgärdats vad miljö- och byggnämnden känner till och inga bidrag för åtgärder mot radon i grundvatten har betalats ut.

6.4 Sammanfattning

UV-strålning kan skada och antalet nya fall av malingt melanom (hudcancer) ökar kontinuerligt.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- tillsyn av solarier
- bevara och utveckla naturlig skugga på förskolor och skolor

7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

7.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

2 åtgärder är genomförda, 2 påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Genomfört

701. Ingen konstgödsel ska användas i kommunala parker och planteringar och mycket sparsamt på de kommunala gräsytor som används för idrottslig verksamhet. Där det är möjligt bör gräsklippet ligga kvar, eftersom gräsklippet i sig är naturlig gödsel.

Tekniska kontoret använder KRAV-märkt gödsel i kommunala parker, planteringar och på gräsytor. Gräsklippet får ligga kvar. Hos VSBo används ingen gödsel alls och gräsklippet ligger kvar.

Vid upphandlingen av entreprenör för utvändigt skötsel av de kommunala lokalerna är villkoren följande:

- ytorna skall gödslas med naturgödsel
- endast mekanisk bekämpning av ogräs får utföras
- fordon som används skall drivas med miljövänligt drivmedel
- miljöplan skall tas fram av entreprenör

På de kommunala idrottsplatserna, Movalla och idrottsplatsen i Vaggeryd, används drygt 5 ton konstgödsel/år varav hälften är av halvorganisk sort. Denna mängd konstgödsel bedöms inte ha någon nämnvärd övergödande effekt. Gräsklippet får ligga kvar.

702. Kommunen ska utarbeta en strategi att återföra material från avloppsreningsprocessen för inblandning som gödsel i växtjord.

Under 2010 återfördes cirka 230 ton avloppsslam till verksamheten genom kompostering vid den nedlagda deponin. Slammet är idag godkänt för att användas som anläggningsjord. Slammet måste dock behandlas och tillsättas en rad olika produkter som sand och torv för att uppfylla de krav kommunen själva ställer på anläggningsjorden. En process som både är resurskrävande och kostsam.

Påbörjat/löpande

703. Information ges till allmänheten för att dels minimera utsläpp av övergödande ämnen via avlopp, dels öka användningen av miljömärkta produkter.

57 ärenden om enskilda avlopp har handlagts under 2010. 41 st handlas 2009.

Hösten 2010 ansökte nämnden om LOVA-stöd (lokala vattenvårdsprojekt) hos

länsstyrelsen för att inventera enskilda avlopp inom Hokaåns och Häråns avrinningsområde. Projektet beviljades medel och kommer att pågå 2011-2012.

705. Kommunen ska informera allmänheten om alternativa, miljömärkta produkter för privat bruk.

Miljötips finns sedan tidigare på hemsidan. Tidningen Vaggeryds kommuninfo bör användas för information till hushållen och hemsidan bör uppdateras.

Ej påbörjat

704. Kommunen ska arbeta fram strategi för minskning av konstgödsel-användningen vid idrottsanläggningar. Strategin ska redovisas för kommunstyrelsen.

Någon strategiplan för att minska användandet av konstgödsel på idrottsplatserna är inte framtagen. Den inriktning som valts med halvorganiskt gödsel har medfört en halvering av konstgödsel förbrukningen. Diskussioner förs med idrottsplatserna om den ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvensen av att helt övergå till organiskt gödsel som ersättning för konstgödsel.

7.2 Övriga åtgärder

Länsstyrelsen har förelagt kommunen att anordna allmän vatten- och avloppsanläggning i Åker (ska vara tagen i drift senast 2013-12-31) och Bogla (ska vara tagen i drift senast 2015-12-31).

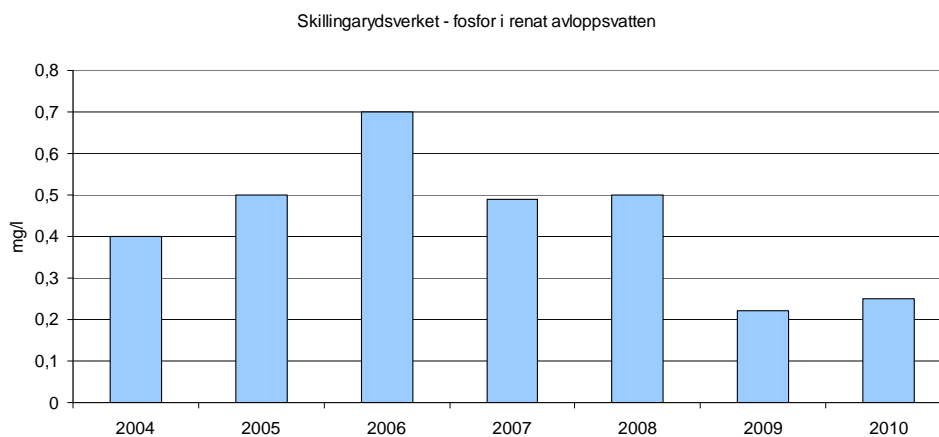
Utöver åtgärder i Åker och Bogla behöver också andra områden åtgärdas. I första hand prioriteras Åker, Bogla och Hagafors. Åtgärder behövs också för Nyholm, Starkeryd fritidsområde, Hubbestad, Rastad, Åhult och Mölnarps fritidsområde.

7.3 Miljönyckeltal

Diagrammen visar innehåll av fosfor, kväve och BOD₇ i utgående avloppsvatten i Skillingarydsverket. 97 procent av avloppsvattnet förs hit. I Bondstorp behandlas 2 procent, i Hagafors 0,7 procent och i Svenarum 0,3 procent. Reningsverken i Hagafors och Svenarum kommer att läggas ner inom de närmaste åren och istället kommer avloppsvattnet att pumpas och behandlas på Skillingaryds avloppsreningsverk.

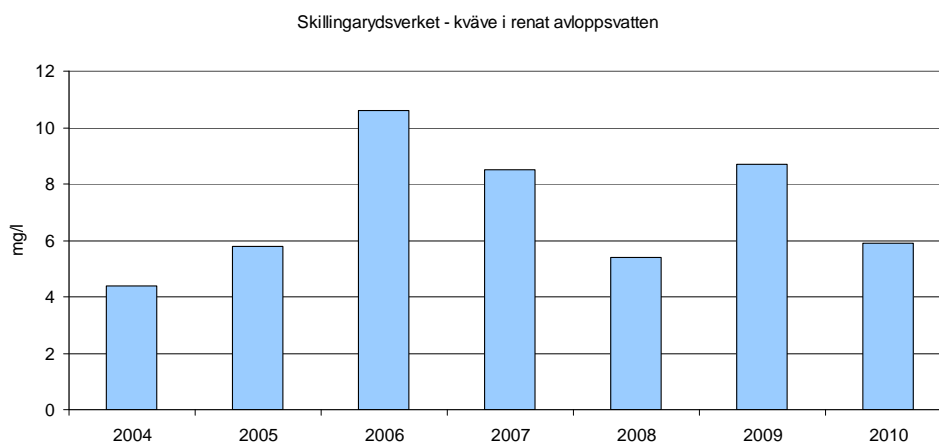
Förutom näringsämnen från avloppsreningsverken tillförs vattendragen näringsämnen från jord- och skogsmark och enskilda avlopp. Även nedfall från luften bidrar till övergödningen. Biltrafiken är en av de stora källorna.

Skillingarydsverket – fosfor i renat avloppsvatten

Figur. Fosfor i renat avloppsvatten i Skillingarydsverket. Riktvärdet är 0,8 mg/l.
Källa: Tekniska kontoret

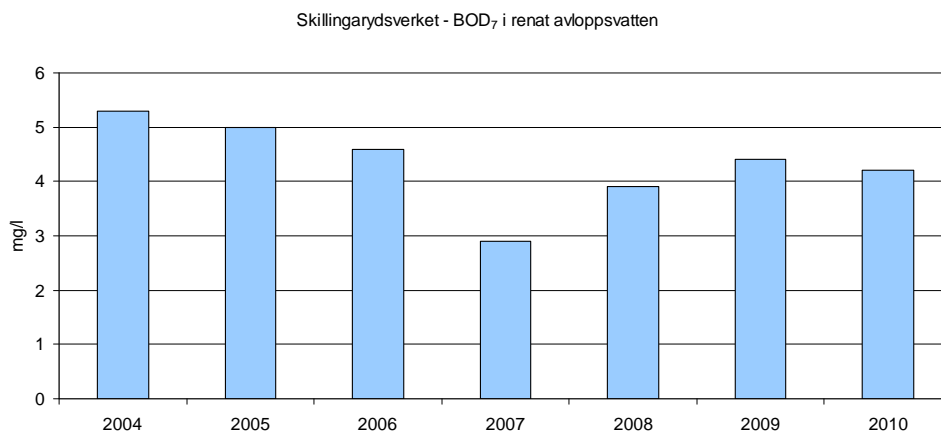
Skillingarydsverket – kväve i renat avloppsvatten

Figur. Kväve i renat avloppsvatten i Skillingarydsverket. Riktvärdet är 15 mg/l.
Källa: Tekniska kontoret

Skillingarydsverket – BOD₇ i renat avloppsvatten

BOD₇ är mått på syreförbrukande ämnen som avloppsvattnet innehåller och som krävs för nedbrytning. Höga värden kan leda till syrebrist i sjöar och vattendrag.

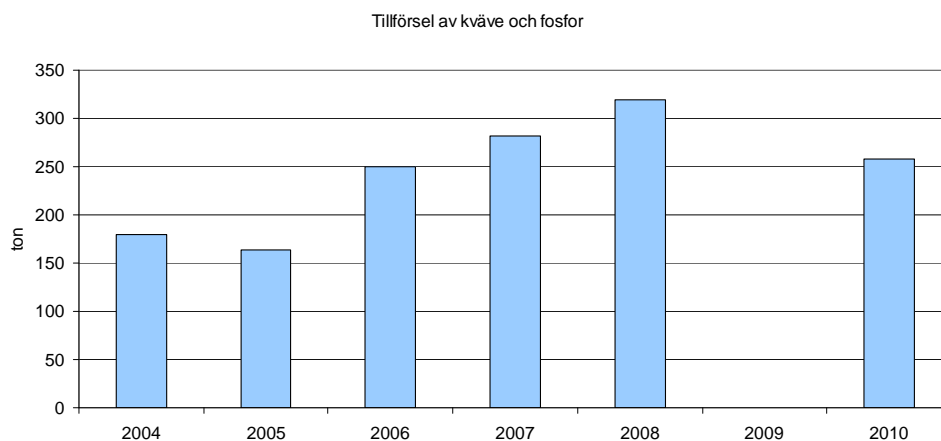

Figur. BOD₇ i renat avloppsvatten i Skillingarydsverket. Riktvärdet är 10 mg/l.

Källa: Tekniska kontoret

Nettotillförsel av kväve och fosfor från omgivande mark

Mark och utsläpp har tillfört vattendragen 9 ton fosfor och 249 ton kväve under 2010. Avloppsreningsverkens andel är 0,32 ton fosfor och 7,9 ton kväve. Före mer info om avloppsreningsverkens andel se figur i kapitel 8.3.

Figur. Nettotillförsel av kväve och fosfor från omgivande mark till vattendragen. Mängden är starkt kopplad till om det varit mycket nederbörd. I mängderna ingår även utsläppen från avloppsreningsverken. Uppgift för 2009 saknas. Källa: Miljö- och byggförvaltningen

7.4 Sammanfattning

2 åtgärder är genomförda, 2 påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Övergödning är ett fortsatt problem. Avloppsreningsverk, enskilda avlopp, jord- och skogsbruk, användning av fossila bränslen för transporter och uppvärmning bidrar.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- de kommunala avloppsreningsverken
- områden med förtätad eller samlad bebyggelse som behöver samordnade vatten- och avloppslösningar
- enskilda avlopp – fortsatt inventering och åtgärder

8. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövården samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

8.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

2 åtgärder är påbörjade och 2 har inte påbörjats.

Påbörjat/löpande

801. Hårdgjorda ytor ska minskas och i projektering ska alternativ till asfaltering övervägas och väljas om det är ekonomiskt och funktionellt möjligt. Vid nyetablering av hårdgjorda ytor ska dessa förses med lokalt omhändertagande av dagvatten.

Vid nyanläggning är prioriteringen att använda lokal infiltration, där markförhållandena så medger. Båramo, ett nytt industriområde, där omhändertas dagvattnet lokalt. Två stycken diken samt två dammar har anlagts som skapar en fördröjning och infiltration innan vattnet leds tillbaka till Båramobäcken i söder och Dulebäck i norr.

Ett utjämningsmagasin har anlagts i Fåglabäck, Skillingaryd, för att ta hand om det flöde som uppstod i och med anläggandet av nya tomter i området. Ytterligare ett magasin kommer att utföras.

På flera ställen i kommunen infiltreras även dagvattnet från vägar lokalt. Det sker genom en grop i marken, som fyllts med ett material med stort hålrum så att det kan ta emot det dagvatten som leds dit. Här kan dagvattnet infiltrera till omkringliggande jordlager.

Under 2010 har tre stycken infiltrationsanläggningar bytts ut mot översilning till mark p g a igensättning.

804. Information till allmänhet och industrier för att minimera utsläpp av kemikalier och tungmetaller via avlopp.

Tekniska kontoret skickar en ”Renhållning, vatten, avlopp” broschyr varje år till hushållen med information om vad som hör hemma i spill- och dagvattenledning.

En informationsbroschyr riktad till industrier, används vid kontakter med företag för att informera om vilka krav som ställs från tekniska kontoret. Information sker också muntligt.

I översiktsplanarbetet har ett underlagsmaterial för vatten- och avloppsfrågorna tagits fram. Förutom att utredningen kommer att ingå i översiktsplanen kommer den också att mynna ut i en kommunal vatten- och avloppsplan.

Ej påbörjat

802. *Tekniska ska redovisa de punkter där en bortkoppling av dagvattenanslutning från spillvattennätet innebär en påtaglig förbättring av avloppsvattnets kvalitet. Redovisningen ska även innehålla förslag till annan rening av dagvattnet vid den aktuella punkten.*

Utgångspunkten vid planerade åtgärder eller när ett problem uppstår till exempel ett avloppsstopp är att koppla om så att inte regnvatten belastar avloppsnätet och avloppsreningsverket.

Fördelen med att koppla bort dagvatten från spillvattennätet är att man slipper rena detta vatten och att belastningen på spillvattenledningen samt volymen som ska hanteras och renas minskar. Avloppets kvalitet förbättras dock inte av att koppla bort dagvattenanslutningar.

Dagvatten som är kopplat till dagvattenledningarna släpps ut i Lagan. En översyn av dagvattensituationen inklusive åtgärder, kommer att ingå i den vatten- och avloppsplan som ska tas fram.

803. *Kommunen ska verka för införande av slutna fordonstvättar.*

Åtgärden är inte lämplig att genomföra. I stället kommer arbetet att inriktas på att gällande normer ska följas. Under 2011 kommer miljö- och byggförvaltningen att inventera befintliga anläggningar för fordonstvätt.

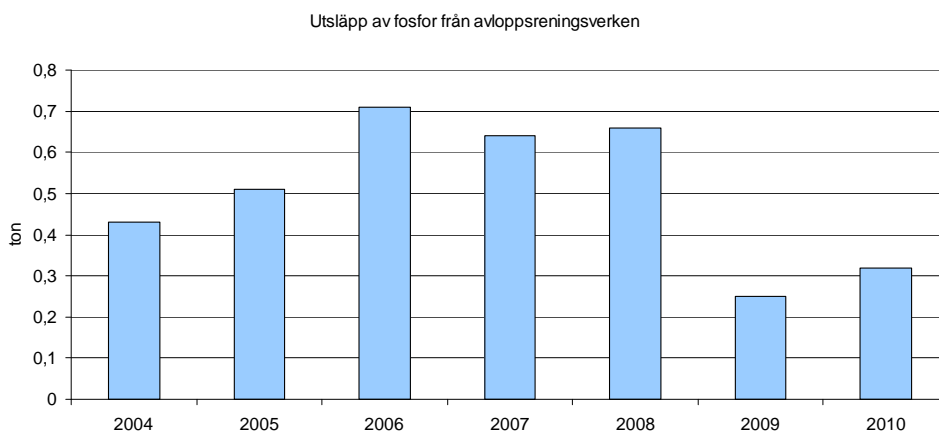
Information kommer att lämnas i tidningen Vaggeryds kommuninfo att biltvätt inte ska ske på gatan på grund av utsläpp till dagvattensystemet och i sin tur till sjöar och vattendrag.

8.2 Övriga åtgärder

Inga ytterligare åtgärder har genomförts.

8.3 Miljönyckeltal

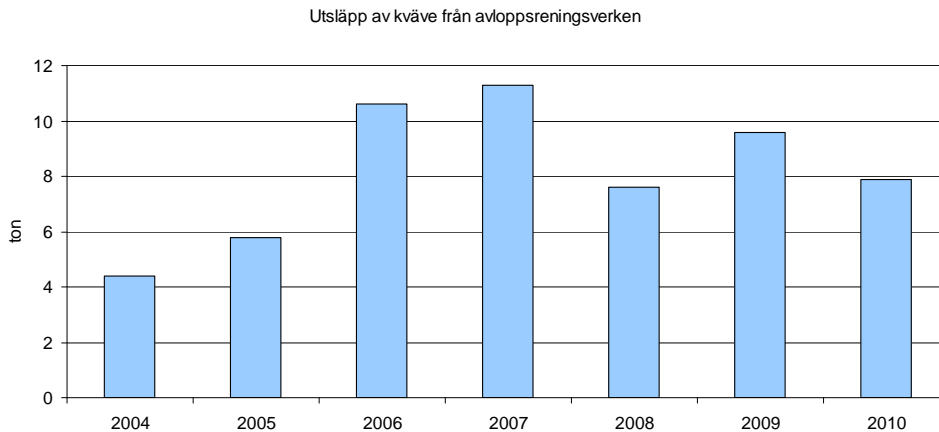
Utsläpp av fosfor från avloppsreningsverken

Figur. Avloppsreningsverkens utsläpp av fosfor. Källa: Tekniska kontoret

Utsläpp av kväve från avloppsreningsverken

Figur. Avloppsreningsverkens utsläpp av kväve. Källa: Tekniska kontoret

8.4 Sammanfattning

2 åtgärder är påbörjade och 2 har inte påbörjats.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- vatten- och avloppsplan (dricksvatten, spillvatten och dagvatten) enligt åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen

9. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

9.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

3 åtgärder är påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Påbörjat/löpande

901. *Vattenvårdsarbetet sker i samråd med vattenmyndigheten.*

Åtgärdsprogram antogs i december 2009 av vattenmyndigheterna, ett program per distrikt. Både grundvatten och ytvatten ingår i åtgärdsprogrammet. 38 åtgärder finns i åtgärdsprogrammet för aktuellt avrinningsområde och dessa är bindande för myndigheter och kommuner. 7 av dessa riktar sig till kommunerna. Exempel på åtgärder är tillsyn, enskilda avlopp, vattenskyddsområden, vatten- och avloppsplaner.

902. *På gator och vägar där kommunen är väghållare ska saltning som halkbekämpningsmetod, i normala fall, inte brukas.*

Tekniska kontoret fick dispens från nuvarande policy om saltningsförbud i kommunen. Dels en hård vinter 2010/2011 och dels övertagande av några större vägar från Trafikverket har resulterat i en ökning av saltanvändningen. På de mindre kommunala vägarna används sand.

904. *Försiktighet ska iakttas vid exploatering inom skyddsområde för vattentäkter.*

Frågan om exploatering inom den sekundära skyddszonen för den kommunala grundvattentäkten i Vaggeryd (Hjortsjöns östra strand) har diskuterats bl a i det

pågående översiktplanarbetet. Den nya kommunledningen som tillträdde efter valet 2010 har inte för avsikt att exploatera området.

Ej påbörjat

903. Kommunen ska aktivt påverka Trafikverket till en reduktion av saltanvändning inom sin verksamhet.

Tekniska kontoret påverkar inte Trafikverket till en reduktion av saltanvändningen. I en strävan att nå nollvisionen anser Tekniska kontoret att saltanvändning är nödvändigt på de större vägarna där det förefaller stor risk för dödsolyckor i och med höga hastigheter och höga trafikmängder.

9.2 Övriga åtgärder

Räddningstjänsten och miljön

Vid ett antal olika räddningsinsatser under 2010 bl a trafikolyckor har Räddningstjänsten stoppat och tagit hand om bensin och diesel.

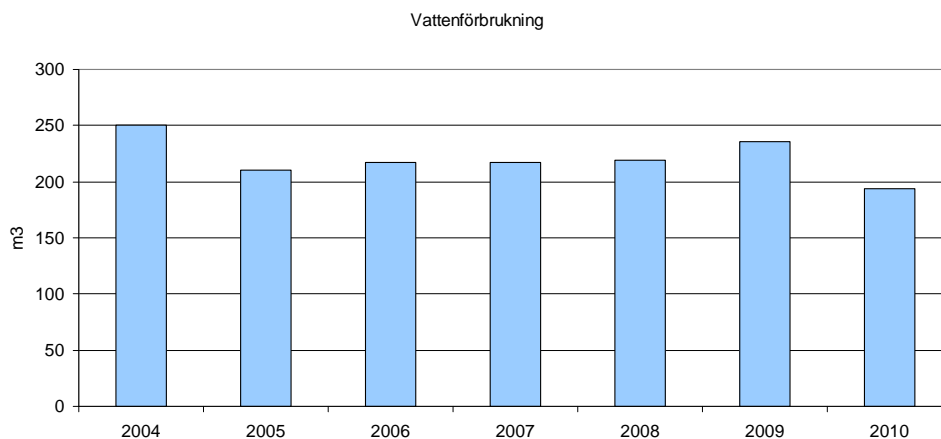
Räddningstjänsten har enligt lagen om skydd mot olyckor ett tydligt uppdrag att verka för en god miljö. Man gör alltid en bedömning av hur miljön kommer att påverkas av den insats man blir kallad till. När uppgiften är att omhänderta kemikalier så begränsas spridningen i första hand och därefter omhändertas det som är utsläppt. Vid vissa tillfällen så tar Räddningstjänsten kontakt med Miljö- och byggförvaltningen för att diskutera lämplig åtgärd. Exempel på åtgärd kan vara att gräva bort sand/jordmassor vid diesel- eller bensinutsläpp.

Fem vattenskyddsområden i kommunen

Tekniska kontoret väntar på att förslagen till vattenskyddsområden inklusive föreskrifter för Bondstorp, Hagafors och Svenarum som lämnats till länsstyrelsen 2009 ska behandlas och fastställas. I övrigt finns det vattenskyddsområden för Vaggeryd respektive Skillingaryd som fastställdes av länsstyrelsen 2007.

9.3 Miljönyckeltal

Vattenförbrukning

Figur. Vattenförbrukning per anslutning och år i det kommunala nätet. Källa: Tekniska kontoret

9.4 Sammanfattning

3 åtgärder är påbörjade och 1 är inte påbörjad.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- aktuella föreskrifter för vattenskyddsområdena och att se över reservvattentäkterna
- inte exploatera inom skyddsområde för vattentäkt

11. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

11.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

2 åtgärder är påbörjade.

Påbörjat/löpande

1101. Kommunen ska verka för att faktaunderlag tas fram för mindre våtmarker i kommunen.

Det finns flera källor där man kan hämta information om mark och vatten. I VISS - Vatteninformationssystem Sverige - finns uppgifter om vattendrag och sjöar, dels biologisk, dels kemisk status. I kalkningsarbetet ingår faktaunderlag om vattendragens status och resultaten följs kontinuerligt upp. Våtmarks- och rikkärrs-inventeringar är också gjorda. Naturvårdsverkets databas Skyddad natur är också ett utmärkt verktyg att använda sig av för att hämta kunskap om skyddad mark t ex naturreservat och biotopskydd. Länsstyrelsens naturvårdsavdelning, vattenförvaltningens beredningssekreteriat på länsstyrelsen och skogsstyrelsen kan vägleda ytterligare.

1102. Kommunen undersöker möjligheten att bygga fler konstgjorda våtmarker.

Tre våtmarksdammar byggdes 2002 för efterpolering av utgående avloppsvatten. Därefter har inget ytterligare planerats eller genomförts.

När det gäller utförande av fördröjningsmagasin se åtgärd 801.

11.2 Övriga åtgärder

Det finns inget ytterligare att redovisa.

11.3 Miljönyckeltal

Det finns inga diagram att redovisa.

11.4 Sammanfattning

2 åtgärder är påbörjade.

12. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

12.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

2 åtgärder är påbörjade.

Påbörjat/löpande

1201. Kommunens eget skogsbruk ska vara certifierat enligt PEFC-standard.
Arbete pågår fortfarande med certifieringen. Ny skogsbruksplan måste tas fram då den befintliga är inaktuell. En framtida certifiering kräver ständig uppföljning samt förbättringar.

1203. Andelen lövskog på kommunal mark skall öka.
Under 2010 har en del granskog huggits ner. Tekniska kontoret arbetar efter en strategi att i tätortsnära områden ha tallskog som en skärm och släppa fram lövskog emellan.

En mängd olika slag av lövskog bl a rönn, asp och ek har planterats i Båråmo under 2010.

12.2 Övriga åtgärder

Nya naturreservat

Två nya naturreservat har beslutats under året och det är Tjurhultsmosse och Hatten. Tjurhultsmosse ligger vid östra delen av sjön Eckern, ca 13 km norr om Byarums kyrka, och utgörs till största delen av lövsumpskog och här finns mycket död ved. Arealen är 27 ha.

Hatten ligger i både Vaggeryds och Sävsjö kommuner, sydost om Svenarum. Hatten är ett stort och mångformigt barrblandskogsområde med gammal naturskogsartad skog. Arealen är 209 ha varav 8 ha i Vaggeryds kommun. I kommunen finns totalt 7 st naturreservat: Gärhovs storäng, Brokullen, Hatten, Lilla Kungsbackens domänreservat, Lyngemadssjön, Tjurhults mosse och Östermoskogen.

Det finns 27 skyddade områden i kommunen när man räknar in naturreservat, biotopskyddsområden och nationalparken.

Höglandsleden

Röjning har utförts och ledmarkering har upprättas längs med Höglandsleden, en vandringsled i bl a Vaggeryds kommun som sträcker sig från Åsafors till Långserum.

12.3 Miljönyckeltal

2010 fanns det 27 st skyddade områden i kommunen. Skyddade i det här sammanhanget definieras som biotopskyddsområden, naturreservat och nationalpark. Arealen är 853,1 ha varav den del av nationalparken Store Mosse som ingår i Vaggeryds kommun är 546,7 ha.

12.4 Sammanfattning

2 åtgärder är påbörjade.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- certifiering av kommunens eget skogsbruk

13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

13.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

4 åtgärder är påbörjade.

Påbörjat/löpande

1301. 25 % av kommunens livsmedelsbudget ska utgöras av ekologiska livsmedel. Inköp av ekologiska livsmedel uppgick till 20 procent av det totala livsmedelsinköpet under 2010. Det är en viss tillbakagång jämfört med 2009 då siffran var 26 procent, se figur. 2009 års andel gav Vaggeryd en femteplats när Sveriges kommuner och landsting jämfördes. Se rapporten Ekologiskt i offentliga storkushåll av EkoMa Centrum.

Målsättningen är att öka den ekologiska andelen på nytt och det ser ljus ut för 2011. Cirka 100 000 ekologiska måltider serverades inom barn- och utbildning och socialförvaltningens verksamhet under 2010.

Under 2010 har Vaggeryds kommuns restaurang Mathjulet fått KRAV-certifierat följande livsmedel: mellanmjölk, krossade tomater, vetemjöl, gröna ärtor, gula ärtor, gul lök och purjolök. Detta innebär att restaurangen får använda KRAVs namn och märke på certifierade livsmedel.

Tillsammans med Naturskyddsföreningen lokalt och nationellt har Barn- och utbildningsförvaltningen genomfört en klimatsmart vecka (vecka 40) där inriktningen var att minska matens miljöpåverkan.

1302. Kommunen ska för sina egna jordbruksmarker förhindra igenväxning genom mulbete.

Stora delar av den egna jordbruksmarken är utarrenderad. I bland annat Bondstorp används mulbete för att förhindra igenväxning.

1303. Kommunen ska aktivt samverka med natur- och miljörådet inom planeringen av drift och förändring för kommunala vatten-, skogsmarker, parkområden samt kommunala ängs- och hagmarker.

Natur- och miljörådet har haft 2 möten under året. Miljö- och byggchefen är sammankallande i rådet och från tekniska kontoret deltar gatu- och parkchefen.

1304. Skyddsvärda småbiotoper inom den tätortsnära kommunägda marken ska inventeras och redovisas.

Grönplaner för Skillingaryd (2005-09-26) och Vaggeryd (2008-09-01) har antagits och i dessa ingår beskrivningar av den befintliga grönstrukturen och förslag på

bevarande och utveckling. Grönplanerna behöver uppdateras inom de närmaste åren.

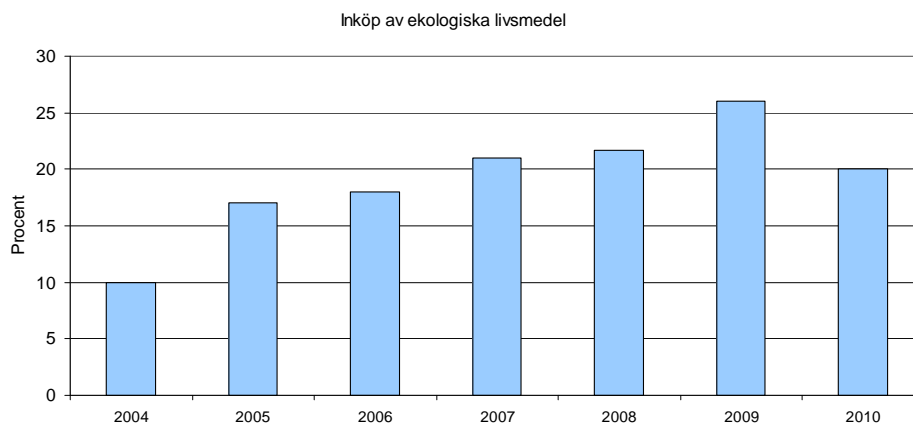
13.2 Övriga åtgärder

Under 2010 har 3 vandringar och 3 cykelrundor i närheten av Vaggeryd marknadsförts på kommunens hemsida och via turistbyrån. Detta bidrar bland annat till ökad tillgänglighet till odlings- och skogslandskapet. 2011 kommer motsvarande att tas fram för Skillingaryd.

13.3 Miljönyckeltal

Inköp av ekologiska livsmedel

Under 2010 har det skett en nedgång från 26 procent till 20 procent. Målet är 25 procent.

Figur. Inköp av ekologiska livsmedel i procent av det totala livsmedelsinköpet i Barn- och utbildnings- och socialförvaltningens verksamheter. Källa: Barn- och utbildningsförvaltningen

2009 var 10,1 procent av jordbruksmarksarealen i Vaggeryds kommun omställd till ekologisk odling. I riket var det 9,8 procent. Källa: Jordbruksverket.

13.4 Sammanfattning

4 åtgärder är påbörjade.

Vaggeryds kommun är bland de ledande kommunerna och landstingen i Sverige när det gäller andelen ekologiska livsmedel. Kommunen bör befästa sin ställning som föregångare inom ekomat och öka andelen ytterligare.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- ekologiska livsmedel
- uppdatera grönplanerna för Skillingaryd respektive Vaggeryd

15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

15.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Det finns inga åtgärder att följa upp.

15.2 Övriga åtgärder

Översiktsplanen och en långsiktigt hållbar kommun

2008 beslutade man att starta arbetet med en ny kommunövergripande översiktsplan. Våren och sommaren 2010 var planen ute på samråd och en samrådsredogörelse har därefter sammanställts. Planen är att ställa ut och anta den nya översiktsplanen under 2011.

Förtätningar, vattenplanering, buller, energi, natur m m har diskuterats och ingår i planens kapitel om långsiktigt hållbar kommun. Den fysiska planeringen är mångfasetterad och det kräver bra planeringsunderlag som kontinuerligt kan uppdateras. En utökad GIS-karta (geografiskt informationssystem) har köpts in för bättre använda befintligt planeringsunderlag som bl a länsstyrelsen tillhandahåller som digitala kartskikt.

Det nya GIS-verktyget möjliggör också att detaljplaner och planeringsunderlag kan användas förvaltningsövergripande och även presenteras på hemsidan.

Radonmätning i skolbyggnader

Enligt Miljökvalitetsmålet God Bebyggd miljö skall radonhalten i skolor och förskolor år 2010 vara lägre än 200 Bq/m³ luft. Radonhalten måste mätas för att klargöra om någon byggnad överskrider 200 Bq/m³. De kommunala skolorna och förskolorna har inte mätt och så vitt miljö- och byggförvaltningen känner till har inte heller någon av friskolorna mätt radonhalten. Mätningar kommer att utföras under vinterhalvåret 2011/2012.

15.3 Miljönyckeltal

Den totala mängden hushållsavfall exklusive förpackningsinsamlingen var 2 010 ton under 2010. Det motsvarar 155 kg/invånare. Mängden hushållsavfall har stigit under 2000-talet men planat ut under 2009 och 2010 på grund av lågkonjunkturen. Även mängderna som lämnats in på återvinningscentralen har planat ut under 2009 och 2010.

15.4 Sammanfattning

Miljöprogrammet innehåller inga åtgärder att följa upp.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- översiktsplanarbetet med tillhörande planeringsunderlag
- återvinning av förpackningsmaterial inom den kommunala verksamheten dvs bygga ut insamlingssystemet
- mätning av radonhalten i förskolor och skolor

16. Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

16.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

Åtgärden är påbörjad.

Påbörjat/löpande

1601. Kommunal verksamhet som bedöms störa djurlivet under "barnkammartiden", skall undvikas. Föreningar och organisationer som bedriver naturaktiviteter uppmanas att avstå från verksamheter som stör djurlivet under dessa veckor.

Tekniska kontorets verksamhet påverkar växt- och djurlivet både positivt och negativt. Biologisk påverkan på "barnkammartiden" beror på olika arters livscykel, och pågår därför nästan hela året. Tekniska kontoret kommer inte att kunna avstå från aktiviteter under "barnkammartiden" men däremot, att vid olika arbeten minska den negativa påverkan.

De föreningar som bedriver naturaktiviteter har som regel en mycket god kunskap om hur naturens "barnkammartid" skall hanteras. Kultur- och fritidsnämnden har därför inte funnit anledning att rikta någon särskild uppmaning till berörda föreningar.

16.2 Övriga åtgärder

Bäcköring vid Båramo

I samband med byggnationen av Experts lager i Båramo lades Båramobäcken om för att rädda bäcköringen. Bäckens lades meandrande med pappduk och lera som tätskikt samt rundsten i olika storlekar enligt fiskkonsultens anvisningar. Under arbetets utförande bedövades fisken och flyttades uppströms. Skogen på södra sidan bevarades och formades efter den meandrande bäcken.

Biologisk återställning

Återisättning av flodkräfta (1 plats) och mört (2 platser) har skett under 2008, 2009 och 2010. Under 2012 ska resultatet följas upp med hjälp av elfiske och provfiske.

Natur- och miljörådet

Natur- och miljörådet har haft 2 möten under 2010.

16.3 Miljönyckeltal

Området innehåller inga nyckeltal.

16.4 Sammanfattning

Åtgärden är påbörjad.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- naturvårdsåtgärder som kan finansieras med LONA-stöd (lokala naturvårdsåtgärder) t ex restaurering av mark vid Friluftsgården i Vaggeryd
- biologisk återställning bl a återisättning av mört

17. Miljöanpassad livsstil

För att miljömålen skall nås behöver anställda, invånare, organisationer och företag bidra med en miljöanpassad livsstil för att nå en ekologiskt hållbar utveckling.

17.1 Mål/åtgärder i kommunens miljöprogram

4 åtgärder är påbörjade.

Påbörjat/löpande

1701. Barn- och utbildningsnämnden ska fortsätta sitt arbete med grön flagg, miljöskolor, ISO 14000 samt RAV. Samtliga förskolor och skolor i kommunen skall erhålla miljöutmärkelsen Grön Flagg.

Under 2010 har många enheter certifierats med Grön Flagg som är Håll Sverige Rents system för lärande för hållbar utveckling. Kommunen hade vid årsskiftet 2010/2011 17 certifierade enheter, varav 16 är kommunala.

Certifierade enheter

Slättens förskola
 Hok skola och förskola
 Östra Skolan
 Sörgårdsskolan
 Hjortsjöskolan
 Friskus förskola
 Götafors skola och fritidshem
 Fågelfors förskola
 Klevshults förskola/skola F-5
 Bullerbyns förskola
 Gullbäckens förskola
 Fågelforsskolan, sarskolan
 Bondstorps förskola och skola
 Fågelforsskolan 6-9
 Fågelforsskolan F-6
 Nyckelpigans förskola
 Åkers skola

En skola/förskola skall efter inskickad och godkänd handlingsplan skicka in en rapport efter tidigast 6 månader (eller 1 termin) och senast efter 1,5 år. Det är när rapporten är godkänd som man blir certifierad enligt Grön Flagg. När en rapport är godkänd skall ny handlingsplan skickas in efter max 6 månader för att skolan/förskolan fortfarande skall vara aktiv som Grön Flaggenhet.

1703. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att bevaka möjligheterna för handikappade att kunna ha friluftsliv som fritidssysselsättning.

Under 2010 har inga särskilda åtgärder gjorts för att de funktionshindrade skall kunna ha friluftsliv som fritidssysselsättning. 2009 anlades en brygga för rörelsehindrade i Hjortsjön i Vaggeryd.

1704. Varje person med politiskt uppdrag i kommunen ska erbjudas en halv dags utbildning i miljö.

En miljöutbildning hölls i början av mandatperioden 2007-2010.

1705. Folkhälsorådet ges i uppdrag att starta olika projekt rörande folkhälso- och friskvårdsfrågor.

Kommunen har ett tvärasektoriellt folkhälsoråd som organisatoriskt är knutet till kommunstyrelsen. Utgångspunkten för arbetet är de 11 nationella målområden som finns för folkhälsoarbete, Exempel på nationella målområden är Sunda och säkra miljöer och produkter, Ökad fysisk aktivitet och Goda matvanor och säkra livsmedel.

17.2 Övriga åtgärder

Näringslivsrådet

Näringslivsrådet driver utveckling av företagens miljöarbete inom ramen för olika projektsatsningar bl a miljödiplomering och energianalyser. Miljödiplomeringen infördes 2009 och följer ett koncept utvecklat av Göteborgs kommun. Avtal har slutits med Miljöstrategen, Jönköping om att genomföra program för miljödiplomering i kommunen. 4 företag har miljödiplomerats.

VSBos Boskola

Bostadsbolaget har en Boskola på Svenska för invandrare – SFI – där man går igenom hur soporna ska sorteras. Nu planerar man att komplettera med BoSkola även utanför SFI.

Miljövårdspristagare med mera

Marita Gustavsson och Kristina Ågren på kommunens återvinningscentral utsågs till årets miljövårdspristagare.

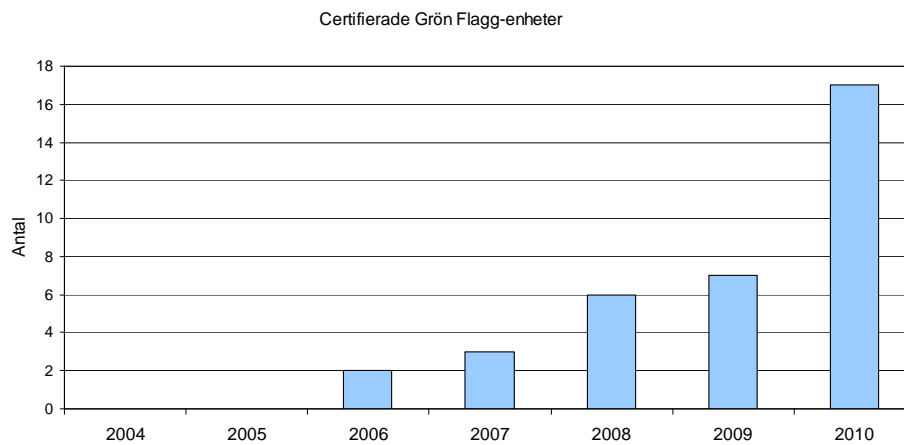
Energicentrum A6 deltog på Skillingaryds marknad 1 maj. Ett flertal aktiviteter har dessutom genomförts på A6 under året.

Miljö- och byggnämnden stödjer årligen kampanjen Städa Sverige som ger idrottsföreningar intäkter för att de plockar skräp.

Miljö-och byggnämnden delfinansierar tillsammans med Barn- och utbildningsnämnden med flera Natur- och miljöpärmarna som delas ut i skolorna till 10-åringar.

17.3 Miljönyckeltal

Certifierade Grön Flagg-enheter

Figur. Certifierade Grön Flagg-enheter i Vaggeryds kommun. Totalt 17 st är certifierade 2010 vara 16 st är kommunala och 1 är friskola. Källa: Håll Sverige Rent

17.4 Sammanfattning

4 åtgärder är påbörjade.

Det är ett mycket bra resultat att ha 17 st Grön Flagg enheter i kommunen. Lärande för hållbar utveckling behövs och för att hålla aktiviteten uppe måste lärarna få kompetensutveckling. Idag är det många förskolor som visar att man satsar på hållbar utveckling men det behövs också satsningar på skolor och gymnasiet.

Områden/åtgärder som miljöarbetet bör fokusera på är:

- lärande för hållbar utveckling och Grön Flagg-certifiering
- kompetensutveckling för lärarna
- miljödiplomering av företag
- miljövecka för allmänheten en gång per år

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Adress: Box 43, 568 21 Skillingaryd | **Besök:** Bangårdsgatan 2, Skillingaryd | **Internet:** www.vaggeryd.se
E-post: kommunstyrelsen@vaggeryd.se | **Telefon:** 0370-678 000